

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Pohybové činnosti s využitím netradičních pomůcek v mateřské škole

bakalářská práce

Autor: Lucie Marková
Studijní program: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: Mgr. Culková Dita, Ph.D.
Oponent práce: doc. PaedDr. Fialová Dana, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Lucie Marková
Studium:	P19P0072
Studijní program:	B0112A300001 Učitelství pro mateřské školy
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce:	Pohybové činnosti s využitím netradičních pomůcek v mateřské škole
Název bakalářské práce AJ:	Physical activity with nontraditional tools in kindergarten

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je zmapovat a analyzovat využívání netradičních pomůcek v pohybových činnostech v mateřské škole. Dílčím cílem je revize dostupnosti a využívání zdrojů pro pohybové činnosti s netradičními pomůckami, jako opora pro realizaci těchto činností. Metody: kvantitativní výzkum, dotazníkového šetření
Klíčová slova: předškolní vzdělávání, netradiční pomůcky, dotazníkové šetření, předškolní věk, pohybová aktivita

Dvořáková, H. (2011). *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte: tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy*. Praha: Portál.

Dvořáková, H., Kukačková, M., Lietavcová, M., Nádvorníková, H., & Svobodová E. (2015). *Rozvíjíme dovednosti hrubé a jemné motoriky dětí: dítě a jeho tělo*. Praha: Raabe.

Langmeier, J., & Krrejčířová, D. (2006) *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.

Matějček, Z. (2005). *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Praha: Grada.

Víchová, L. (2015). *Hrajeme si...3*. Praha: Raabe.

Garantující pracoviště: **Katedra tělesné výchovy a sportu,
Pedagogická fakulta**

Vedoucí práce: Mgr. Dita Culková, Ph.D.

Oponent: doc. PaedDr. Dana Fialová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 5.1.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Pohybové činnosti s využitím netradičních pomůcek v mateřské škole vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 6. 5. 2022

.....

Lucie Marková

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská/diplomová/disertační závěrečná práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 6. 5. 2022

Podpis studenta:.....

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce Mgr. Ditě Culkové, Ph.D. za odborné vedení, ochotu, cenné rady a trpělivost. Dále děkuji všem učitelkám a učitelům v pražských mateřských školách, kteří se zapojili do výzkumu, za jejich ochotu a upřímnost v odpovědích.

Anotace

MARKOVÁ, Lucie. *Pohybové činnosti s využitím netradičních pomůcek v mateřské škole*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 54 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce pojednává o pohybových činnostech s netradičními pomůckami. Jejím cílem je zmapovat a analyzovat využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v mateřských školách v Praze. V první části práce je popsán stav současného poznání o předškolním věku, pohybové aktivitě a pomůckách pro pohybové činnosti. Druhá část práce je věnována výzkumu a zpracování výsledků. V rámci dotazníkového šetření bylo pomocí otázek zjišťováno, jak moc jsou netradiční pomůcky využívány, jaké pomůcky jsou využívány nejvíce, které pomůcky preferují děti a co pedagogy k jejich využívání vede, či naopak co je odrazuje. Také bylo nahlédnuto do problematiky zdrojů pohybových aktivit s netradičními pomůckami, což bylo dílčím cílem práce. V konečné diskuzi jsou srovnávány výsledky mezi sebou a se současným poznáním v souvislosti se stanovenými výzkumnými otázkami a je navrženo doporučení pro praxi či další práci na využití výsledků.

Klíčová slova: předškolní vzdělávání, netradiční pomůcky, dotazníkové šetření, předškolní věk, pohybová aktivita

Annotation

MARKOVÁ, Lucie. *Physical activity with nontraditional tools in kindergarten*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 54 pp. Bachelor Degree Thesis.

This Bachelor Thesis discusses physical activity for children using nontraditional tools. Its goal is to map out and analyze the use of nontraditional tools for physical activity in kindergartens in Prague. In the first section, the state of current knowledge about pre-school age, physical activity and the tools used for physical activity are discussed. The second part of the Thesis is devoted to research and data processing and contains a questionnaire survey. Within the questionnaire survey you will find questions regarding how many of nontraditional tools are used, which tools are used the most, which tools are preferred by children and what leads pedagogues to use nontraditional tools and conversely, what discourages them from their use. The lack of reliable sources on this topic are discussed as well, which was the partial goal of this Thesis. In the final discussion we compare and contrast the results of the research in this Thesis with the current state of knowledge on this topic, in connection with established research questions. Finally, a recommendation for practice or further work on the use of the results is proposed.

Keywords: kindergarten, nontraditional tools, questionnaire survey, pre-school age, physical activity

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická východiska.....	9
1.1 Předškolní věk.....	9
1.1.1 Motorický vývoj.....	10
1.1.2 Tělesný vývoj.....	11
1.1.3 Kognitivní vývoj.....	12
1.1.4 Sociální vývoj.....	13
1.2 Pohybová činnost a aktivita.....	14
1.3 Pohybové činnosti a RVP PV.....	15
1.4 Pomůcky pro pohybové činnosti.....	17
1.4.1 Práce s pomůckami a náčiním.....	18
1.5 Pohybové činnosti v mateřské škole.....	19
1.5.1 Hra.....	19
1.5.2 Řízená pohybová činnost.....	21
1.5.3 Spontánní pohybová činnost.....	21
2 Cíle práce a výzkumné otázky.....	23
3 Metodika práce.....	24
3.1 Metody získávání dat.....	24
3.1.1 Dotazníkové šetření.....	24
3.2 Charakteristika výzkumného souboru.....	26
3.3 Metody zpracování dat.....	29
4 Výsledky.....	30
5 Diskuze.....	48
6 Závěr.....	51
Literatura.....	52
Seznam příloh.....	55
Přílohy.....	I

Úvod

Dostatek prostoru a času pro pravidelný pohyb je pro správný vývoj dítěte v předškolním věku zásadní. Je však mnoho způsobů, kterými můžeme pohyb podporovat. Lze cvičit venku či vevnitř, s pomůckami nebo bez nich, pomocí hry, aktivity nebo jen tak. U dětí je však vždy zásadní vhodně navolená motivace. Z toho důvodu je tato práce zaměřená na pohybové aktivity s netradičními pomůckami, kde pomůcky samy o sobě děti motivují.

Zajímalo mne, jestli předškolní pedagogové v Praze s těmito pomůckami pracují a jaký k tomu mají důvod, neboť mne samotnou práce s těmito pomůckami láká a baví. Činnost je obohacena dalším zajímavým prvkem a novou motivací k tomu ji vykonávat. Také díky jejich rysu, že se jedná nejen o pomůcky denní potřeby, lze říci, že by pro žádného pedagoga neměl být problém takovéto pomůcky sehnat, a tím pádem se jedná o velmi dostupný zdroj, což je činí o to zajímavějšími. Proto by se mělo pokračovat v představování této alternativy veřejnosti a pedagogům. Z těchto důvodů jsem přistoupila k sepsání práce na toto téma.

Cílem práce je zmapovat a analyzovat využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v mateřských školách v Praze.

Nejprve se práce věnuje analýze současných znalostí v dané problematice. Konkrétně se práce zaměřuje na předškolní věk, motorický, tělesný, kognitivní a sociální vývoj dítěte předškolního věku, pohybovou činnost a pohybovou aktivitu a na vztah pohybových činností, pohybových aktivit a Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Dále pomůckám pro pohybové činnosti a pohybovým činnostem v mateřské škole, konkrétně hře, řízené pohybové činnosti a spontánní pohybové činnosti. Výzkum práce byl proveden pomocí dotazníkového šetření. Výsledky, které byly zjištěny, jsou uvedeny v kapitole Výsledky. V následující kapitole Diskuze se konkrétněji pozastavuji nad určitými zjištěnými informacemi.

1 Teoretická východiska

1.1 Předškolní věk

Předškolní věk definujeme jako věk dítěte mezi narozením a nástupem do první třídy v rámci povinné školní docházky, tedy zhruba do šesti let. Lze ho dělit na mladší a starší předškolní věk. Děti mladšího školního věku jsou děti od narození do tří let a toto období lze dále dělit na věk kojenecký a batolecí. Dále následuje období od tří do šesti let (v případě odkladu školní docházky i déle), které je nazýváno starší předškolní věk. Zde opět můžeme období rozdělit, a to na mladší děti a předškoláky, mezi něž patří děti v posledním roce před nástupem na základní školu.

V tomto věku je dítě odkázáno na pomoc dospělého, rodina i učitelé mají tedy na dítě velký vliv. Díky tomu souvisí pedagogika předškolního věku, tedy pedagogika aplikovaná na takto staré děti, jak s rodinami dětí, s výchovným přístupem a působením, tak i se vzdělávací nabídkou a vlivem učitele (Průcha & Koťátková, 2013).

Díky širokému vývojovému období, které se vejde do časového okna v definici předškolního věku, dochází ke srovnávání dovedností dětí, které může být chybné. Jinými slovy, ke srovnávání by vůbec docházet nemělo. Vzhledem k obrovskému vývoji dítěte od narození do ukončení předškolního věku vzniká velký prostor pro individuality a odlišnosti mezi dětmi. Je proto nutné se s vývojem dětí seznámit, abychom mohli poskytnout kvalitní vzdělávání a výchovu (Langmeier & Krejčířová, 2006).

Předškolní věk lze dále definovat jako věk, kdy dítě navštěvuje mateřskou školu, tedy je to etapa života dítěte ve věku od tří do šesti let (Mertin & Gillernová, 2015). Nemůžeme tuto definici však brát doslovně, neboť mnoho dětí spadajících do tohoto věku nenavštěvuje žádné předškolní zařízení (Langmeier & Krejčířová, 2006).

Do mateřské školy mohou být zařazeny děti od dvou let, a to díky novele školského zákona č. 178/2016 Sb.: „*S účinností od 1. 9. 2020 se znění § 34 odst. 1 dále mění takto: „Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. (...)“*“ (Kropáčková & Splavcová, 2017, str. 19). Já se však budu nadále věnovat vývoji dětí od tří let.

1.1.1 Motorický vývoj

Motorický vývoj dítěte v období od tří do šesti let již není na první pohled tak výrazný, jako byl do tří let, přesto je ale důležitý. Převážně se jedná o zdokonalování pohybů a koordinace těla, dále o větší uhlazenost a ladnost pohybů. Na dítěti je vidět, že se rádo hýbe, a každý pohyb je účelný. Pohyb samo vyhledává, hraje si s ním a při pohledu na své okolí ho dokáže kvalitně napodobit. To vše se projevuje i na sebeobsluze dítěte, ve které se s rostoucím věkem stává samostatným, a to jak při stravování, oblékání, hygieně, tak i obsluze na záchodě či při úklidu.

V rámci motorického vývoje se vyvíjí také jemná motorika, která se zmíněnou samoobsluhou úzce souvisí. Dítě rozvíjí úroveň své kresby, držení tužky, hraje si a uchopuje drobné předměty. Vhodným procvičením prstů je práce s modelínou či jinými modelovacími hmotami. Vývoj jemné motoriky je však také osifikací ruky (Mertin & Gillernová, 2015).

Ve výčtu činností, které dítě zvládne, se objevuje u dětí ve věku tří let například samostatná chůze ze schodů i do schodů, jeden skok na místě, jízda na tříkolce nebo krátkodobé udržení rovnováhy na jedné noze. Při práci s míčem se jedná o kopání do něj, házení vrchem oběma rukama a chytání do předem nastavených rukou (opět velký míč). V rámci jemné motoriky poté zvládá otáčet stránky v knížce po jedné stránce, kreslí svislé a vodorovné čáry, kruhové čáry a tužku drží špetkovým úchopem. Také rádo staví věže z kostek.

Ve čtyřech letech se všechny dovednosti zlepšují. Navíc zvládá chůzi po čáře, poskakovat na jedné noze bez pomoci, přeskočí překážku do 15 cm výšky. Velmi rádo leze po všem, co se mu naskytne (například stromy, prolézačky či žebříky). Mezi drobné úkony, které zvládá, patří modelace jednoduchých předmětů z modelíny (například had, jídlo...), kresba se záměrem či navlékání korálků na šňůrku (Allen & Marotz, 2008).

V dalším roce, tedy v pěti letech, se do zvládnutých činností počítá, kromě opět zdokonalovaných činností, které již dítě zvládalo ve 4 letech, chůze pozpátku a také běžná chůze, při které již dítě našlapuje přes patu, či chůze přes kladinu. Dále při skoku přes švihadlo zvládne střídat nohy, chytne míč hozený z jednoho metru a dotkne se rukou prstů u nohou s napnutýma nohama. Také se již zvládne naučit

kotrmelec, ale je potřeba naučit ho správnou techniku provedení kvůli bezpečnosti. Zvládá také střihání nůžkami a má vyhrazenou dominantní ruku.

V šesti letech znovu dochází ke zlepšení obratnosti, plynulosti a přesnosti pohybů. Také se zvyšuje síla a zlepšuje koordinace oka a ruky. Dítě již jezdí na kole bez pomocných koleček či se učí plavat. Obojí je však individuální, stejně jako celý vývoj, takže tyto aktivity mohou zvládat i mladší děti (Allen & Marotz, 2008).

1.1.2 Tělesný vývoj

S motorickým vývojem velmi souvisí vývoj tělesný. Složení a stavba těla určuje možnosti dítěte, a tedy i to, jakým způsobem a v jakých mezích se motorika dítěte bude rozvíjet.

V předškolním věku se mění vzhled proporcí těla dítěte. Z kulovitěho trupu, vypouklého břicha, krátkých paží, nohou a hlavy, která je větší v rámci poměru s tělem, se kolem čtvrtého roku stává tělo, které má proporce podobné tělu dospělého. Nastává totiž období, kdy se tělo vytahuje do výšky, a díky tomu ztrácí na zaoblenosti. Hlava se stává v poměru s tělem menší a prodlužují se končetiny (Dvořáková, 2006).

Celé tělo roste a získává na síle, zlepšuje se obratnost. To umožňuje dítěti lepší pohyb, který má zpětně dobrý vliv na rozvoj kosterní a svalové soustavy. Stále probíhá osifikace kostí. Ty nejsou ještě úplně pevné, proto jsou pružnější než kosti dospělého člověka. To dítěti poskytuje výhody i nevýhody. Díky pružnosti jsou kosti méně křehké, a proto nedochází k tolika zlomeninám, i když děti často padají, zakopávají nebo narážejí do překážek a svého okolí. Na druhou stranu tato pružnost napomáhá vzniku ortopedických poruch, například u klenby chodidel nebo deformace páteře (Klindová & Rybárová, 1974). Nejen osifikace není ještě dokončena, totéž platí i o kloubním spojení kostí. Díky tomu dochází ke zvýšené flexibilitě kloubů. Svalová soustava se dále vyvíjí, svaly nejsou ještě připraveny pro rozvoj síly ve velkém měřítku. Důvodem je vyšší obsah vody ve svalech (Dvořáková, 2006).

1.1.3 Kognitivní vývoj

V rámci kognitivního vývoje můžeme pozorovat vývoj základních kognitivních funkcí, jako je vnímání, myšlení a řeč, paměť a pozornost. Jedná se tedy o způsoby poznávání světa okolo nás a svého vnitřního já, tedy věcí, které se v nás odehrávají. V šesti letech, tedy ve věku, kdy dítě může přecházet na základní školu, by kognitivní vývoj měl být na úrovni, kdy je dítě schopné naučit se čtení, psaní a počítání, tedy triviu (Jucovičová & Žáčková, 2014).

Ve vývoji myšlení dochází k velkému posunu. Dítě velmi hojně využívá svou fantazii a představivost, jíž si podmaňuje své vnímání světa tak, aby pro něj byl pochopitelný. Také uplatňuje magičnost, se kterou souvisí antropomorfismus, přisuzování chování a vlastností předmětům. Dítě používá konkrétní a názorné myšlení a zároveň již dovede uplatňovat jednodušší logické operace, jako jsou předpočetní a jednoduché početní představy. Současně svět vnímá egocentrickým pohledem, tedy posuzuje realitu podle svého pohledu a zkušenosti. Svět vidí zjednodušeně, dalo by se říci černobíle (Jucovičová & Žáčková, 2014).

S vývojem myšlení souvisí také vývoj řeči, kterou se dítě učí převážně nápodobou okolí (Jucovičová & Žáčková, 2014). Mezi třetím a čtvrtým rokem dítěte nastává období nazývané „období otázek“. Dítě má potřebu se na všechno doptávat, typická je otázka „A proč?“. Jedním z důvodů je touha dítěte popovídat si s dospělým, proto bychom měli vytrvat a na otázky dítěti odpovědět. Tím podporujeme jeho zájem o komunikaci do budoucna. Mezi čtvrtým a šestým rokem se u dětí ukazuje mechanická paměť. Děti jsou schopné si opakováním dobře zapamatovat slyšené a viděné, například písničky a básničky. Dochází k rozvoji slovní zásoby, zlepšuje se výslovnost hlásek a schopnost samostatného vyjadřování (Kutálková, 2005). Dítě však někdy mívá problém se správným vložením slov do vět či s použitím správného času. Toto nazýváme agramatismem (Jucovičová & Žáčková, 2014).

Dalšími složkami kognitivních funkcí jsou pozornost a paměť. Pozornost u předškolního dítěte by měla být již záměrná, tedy nejen bezděčná. To je ovlivněno přiměřeností činnosti a také úrovní vývoje vnímání dítěte. Paměť v tomto věkovém období je konkrétní, často se zaměřuje na pohyb a zrakové představy. Velmi

rozvíjená je sluchová a slovní paměť. K uchování informace v paměti napomáhá rytmus, kterého využíváme například u říkanek. K rozvoji paměti se využívají u dětí paměťové hry nebo pohádky, u kterých si pamatují posloupnost děje (Kucharská & Švancarová, 2017).

1.1.4 Sociální vývoj

V předškolním věku u dětí dochází k učení žádoucího chování ve společnosti jiných osob. Většina tohoto chování je získávána díky vzoru v rodině, tedy nápodobou. Rodiče ukazují dětem společenské role, se kterými se děti později ztotožňují. Také dochází k navazování nových vztahů, ve kterých se děti učí vycházet a spolupracovat. Mnoho vztahů naváže dítě v mateřské škole, která je často prvním místem, kde se dítě začne osamostatňovat a navazovat kontakty mimo rodinu. Mezi vrstevníky si dítě hledá přátele. Preference, dle kterých vybírá, jsou zpočátku podle společných zájmů a potřeby (Vágnerová, 2000).

Proces socializace má tři hlavní části – vývoj sociální reaktivity, vývoj sociálních kontrol a hodnotových orientací a osvojení sociálních rolí. V rámci sociální reaktivity dochází k rozvoji pochopení druhých osob a k vytváření emočních vztahů. Dítě začíná komunikovat s širším okruhem lidí, a to jak verbálně, tak neverbálně. Ve vývoji sociálních kontrol a hodnotových orientací dochází k rozvoji seberegulace a získávání norem. Ty si dítě utváří na základě zákazů a příkazů, které jsou mu dávány. Pro dítě je nesmírně důležité osvojení si sociálních rolí, aby se dokázalo zapojit do společnosti. Získává tak vzorce chování a postoje, které od něj bude okolí očekávat (Krejčířová & Langmeier, 1998).

Úroveň sociálního vývoje ovlivňuje mnoho faktorů, proto jsou často děti stejného věku na jiném stupni rozvoje. Každé dítě má jiné podmínky a možnosti, svou rychlost v postupu či jiné vrozené předpoklady. Mezi největší činitele, které úroveň každého dítěte ovlivňují, patří ekonomické a sociokulturní podmínky, kam spadají rodinné hodnoty, tradice či náboženství, ke kterému se rodina hlásí. Dalším faktorem je rodina, kam spadají vztahy v rodině, styl výchovy či styl života, pořadí dítěte mezi sourozenci nebo rodinná historie. Svou roli také hraje zdravotní stav dítěte, jeho úroveň komunikace, řeči a rozumového vývoje. Velkou roli hraje

osobnost dítěte, zda je extrovertní, odvážné a samostatné, nebo nikoliv, a jaký má temperament (Bednářová & Šmardová, 2015a).

I přesto vznikají škály, které nám umožňují zjišťovat, které oblasti by dítě mělo více procvičovat, pokud s nimi dítě porovnáme. Před vstupem do základní školy by dítě mělo zvládat se adaptovat na nové situace, které nastanou. Také by mělo být samostatné a odloučení od rodičů zvládat i po delší dobu. Komunikace s vrstevníky a s učitelkou by neměla být problémem, stejně tak spolupráce a zapojení se do skupinových aktivit. Také by dítě mělo být schopné dát najevo své potřeby, být za něco zodpovědné, snést, pokud se mu něco nezdaří, či s pomocí učitele či rodiče vidět následky, které jeho chování bude mít (Bednářová & Šmardová, 2015b).

Vývoj socializace v dětství nekončí, probíhá po celý život. I přesto je však předškolní věk kritickým obdobím v rámci tohoto vývoje, a to zejména v získávání sociálních kontrol a rolí (Langmeier & Krejčířová, 2006).

1.2 Pohybová činnost a aktivita

Když hovoříme o pojmu pohybová činnost v rámci motoriky člověka, máme na mysli záměrnou pohybovou činnost, jejíž motorický charakter je považován za hlavní charakter činnosti. Dále také můžeme hovořit o pojmu pohybová aktivita, který je ale více obecný. To vyplývá ze skutečnosti, že určitá činnost je spojena s danou činností jednoho konkrétního člověka. Další definující skutečností pohybové aktivity je to, že za takovou aktivitu je brán každý pohyb, který je tvořen kosterními svaly, a díky kterému vzniká kalorický výdej (Měkota & Cuberek, 2007).

Význam pohybové aktivity

Lidský organismus se vyvíjel za tvrdých podmínek a tělo bylo zvyklé na náročnou pohybovou aktivitu během dne. Postupem let se ale náročnost snižovala a za posledních sto let se navíc snížil i objem a četnost pohybové aktivity, kterou člověk během dne vykonává. To vše se týká nejen dospělých, ale i dětí. Problém je však skrytý v tom, že s veškerým pohybem jsou spojeny i funkce lidského těla. Proto vznikají tzv. „civilizační choroby“ neboli zdravotní poruchy, ke kterým vede nyníjší

způsob života – velký příjem energie a malý výdej při sníženém pohybu. Příkladem tohoto neinfekčního hromadného onemocnění může být obezita nebo diabetes 2. typu (Měkota & Cuberek, 2007).

Díky změně životního stylu a s tím spojeného úbytku pohybu dochází k nedostatečnému rozvoji hrubé motoriky u dětí, což si dítě nese dále do života, a je tím ovlivněn i jeho další vývoj (Ottomanská, 2019).

Řešením, které by bylo efektivní, je již zmíněná pohybová aktivita. Pokud ji zařadíme do každodenní rutiny, může se jak zlepšit naše zdraví, tak tím můžeme zmíněným nemocem předcházet neboli provádět prevenci. Dalšími výhodami jsou také pocity libosti díky vyplavení endorfinů, radost z vítězství (a to jak ve hře, tak nad svou leností), zvýšení produktivity práce či získání sociálních vztahů při skupinových sportech (Měkota & Cuberek, 2007).

1.3 Pohybové činnosti a RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je nový systém kurikulárních dokumentů, a to pro vzdělávání dětí a studentů od 2 do 19 let. Jsou zde vytyčeny základní a povinné rámce v konkrétních stupních vzdělávání, které musí být dodrženy. Podle tohoto dokumentu na státní úrovni poté vzniká úroveň školní, a to v konkrétních školách. Podle nich poté probíhá výuka a vzdělávání (Splavcová & Vatalová, 2021).

Rámcové cíle

Rámcové cíle, které jsou uvedeny v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, jsou rozděleny do pěti okruhů, a to na Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost a Dítě a svět. Tyto okruhy pak obsahují konkrétnější cíle, nabídku a výstupy, kterých by v ideálním případě mělo být dosaženo, a které vedou k získání kompetencí potřebných pro následující vývoj a život samotný. Také se zde vždy objevují rizika, která by měla být zvažena.

Pohybové činnosti nejvíce spadají pod okruh Dítě a jeho tělo, který jinými slovy můžeme nazvat okruhem biologickým. Také se dotýkají okruhu Dítě a jeho psychika a Dítě a ten druhý.

V biologickém okruhu pomocí aktivit dítě rozvíjí pohybové dovednosti, odolnost (a to jak psychickou, tak tělesnou), držení těla, návyky vedoucí ke zdravému životnímu stylu a další. V rámci psychologické oblasti (Dítě a jeho psychika) dítě rozvíjí svou představivost, tvořivost, učí se pochopit význam pravidel hry a hledat řešení. Dále také používá své smysly v rámci pohybových činností, využívání rytmu řeči či správné dýchání. Ve vztazích, tedy v oblasti Dítě a ten druhý, se v rámci pohybové aktivity dítě učí spolupracovat, hrát v roli, být ohleduplný, samostatný a získávat sebevědomí v rámci sebepoznání (Dvořáková, 2011).

Dítě a jeho tělo

Mezi dílčí, tedy konkrétní cíle oblasti Dítě a jeho tělo spadají tyto body. Dítě by mělo poznat a uvědomovat si své tělo, zlepšovat svou hrubou a jemnou motoriku, ovládat své pohyby a zlepšovat se v pohybových schopnostech. Dále umět používat své smysly a zlepšovat se v tom, jak zvládat činnosti praktického života, naučit se činnostem a znalostem pro zdraví těla a rozvíjet odolnost psychickou i fyzickou (Dvořáková, 2006).

Při práci s dětmi můžeme narazit na mnoho rizik. Abychom dosáhli cíle i spokojenosti dítěte, musíme dbát na náš správný přístup ke vzdělávání a vyvarovat se možných chyb. Je potřeba hledět na individuality a potřeby dětí, znát konkrétní zdravotní stavy, zařazovat pohybové aktivity pravidelně a s širokou nabídkou činností. Také bychom neměli omezovat spontánní pohyb, podávat zkreslené informace, být nepřipravení nebo jít špatným příkladem (Splavcová & Vatalová, 2021).

1.4 Pomůcky pro pohybové činnosti

V rámci pohybu, pohybových her i cvičení můžeme využívat mnoho pomůcek, které naše úsilí zpestřují. Tyto pomůcky můžeme dělit podle dvou kritérií, a to buďto na náčiní a nářadí, nebo na pomůcky tradiční a netradiční.

Nářadí se spíše využívá v rámci tělocvičen, ale můžeme některé potkat i ve vybavené třídě. Během cvičení je nářadí pevně postavené na podlaze či je upevněno ke zdi nebo stropu a děti cvičí na něm, tedy nehýbají s ním či jinak s ním nemanipulují. Jedná se například o žebřiny, žíněny, lavičky, bednu či kladinu (Šeráková, Vrbas, Jonášová, & Němčanská, 2021).

Na rozdíl od nářadí, náčiním děti při cvičení manipulují – nosí ho, mávají s ním nebo s ním hází a mnoho dalšího. Jedná se například o lana, švihadla, obruče, míče a další. Také do náčiní spadají netradiční pomůcky (Šeráková, Vrbas, Jonášová, & Němčanská, 2021).

Tradiční náčiní

Tradiční náčiní jsou pomůcky, které najdeme mezi vybavením tělocvičny. Jejich historie je propojená s běžnými sporty a tělesnou výchovou ve školách. Můžeme mezi ně zařadit lana, obruče, švihadla, míče, stuhy, krátké tyče, kužele a mnoho dalšího (Šeráková, Vrbas, Jonášová, & Němčanská, 2021).

Netradiční pomůcky

Netradičním náčiním je myšleno všechno ostatní náčiní, které nespadá do kategorie tradičního náčiní. Někdy bývá označováno jako předměty denní potřeby. Netradičními pomůckami jsou drátěnky, molitanové kostky, kolíčky a balanční pomůcky (Šeráková, Vrbas, Jonášová, & Němčanská, 2021).

Další pomůcky, které mezi ně můžeme zařadit, jsou koberečky, PET lahve, kuchyňské nádobí, kelímky od jogurtů, válečky, dětský prolézací tunel a masážní míčky (Novotná, Vladovičová, & Palovičová, 2013). V neposlední řadě se jedná o nafukovací balónky, kelímky, noviny, deky, padák, vozíky na kolečkách, chůvy

a šlapátka, káča, pivní tácky a klubíčka. Tyto pomůcky jsou často využívány v rámci psychomotoriky (Blahutková, 2007).

Některé z těchto pomůcek jsou vyráběny průmyslově. Jedná se o padák, chůdy, vozíčky a další (Šeráková, Vrbas, Jonášová, & Němčanská, 2021). Většina pomůcek však není vyráběna a prodávána za účelem využití v pohybových aktivitách. Jedná se spíše o věci, které měly původně jiný účel, přírodní materiály nebo o pomůcky vyráběné dětmi a učitelkami v rámci jiných výchov.

1.4.1 Práce s pomůckami a náčiním

Pomůcky lze zařadit do všech částí řízené pohybové aktivity, tedy do úvodní, rušné, průpravné, hlavní i závěrečné části. Musíme však dávat pozor na vyváženost cvičení. Proto bychom všechny cviky, které provádíme určitým směrem (kroužení, úklony), měli provést i směrem druhým. To samé platí pro cviky prováděné jednotlivými končetinami.

Před zařazením pomůcek je vhodné, aby děti nejprve zvládly základní pohybové návyky. Díky tomu dochází jednodušeji k zvládnutí pohybu s pomůckou a předchází se špatnému postoji při cvičení (Kulhánková, 2011). Také je potřeba děti s pomůckou seznámit dříve, než aktivita započne. Měly by si ji osahat a poznat její vlastnosti a zásady používání (Blahutková, 2007).

Výhody využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách

Využití pomůcek v rámci cvičení přináší mnoho výhod. Pomůcky podporují fantazii, spolupráci mezi dětmi a mnoho dalšího. Pomůcka pomáhá dítěti překonat nervozitu ze cvičení, když ji může mít jako partnera u sebe. Necítí se být tak vystaveno o samotě před ostatními. Vzniká tedy určitý vztah mezi pomůckou a dítětem, který je vidět na držení těla i způsobu, kterým dítě pomůcku drží (Kulhánková, 2011).

Pokud je pomůcka větší, což může platit i o pomůckách, které na první pohled rozměrné nejsou (například šátek), musí dítě při jejich používání zkoumat a uvědomovat si prostor kolem sebe. Je nutné, aby ho respektovalo, a tím

neohrožovalo své okolí, a do prostoru se vešlo. Proto vnímá vzdálenosti, výšku a šířku prostoru, ve kterém se pohybuje. To vše přispívá k rozvoji pohybové a prostorové paměti, která je důležitá pro další vzdělávání.

Dalším kladem je zvýšení fyziologického účinku cvičení, který se zlepšuje díky nutnosti přesnějšího pohybu a díky většímu zaujetí dítěte pro cvik. Pomůcka je pro dítě zajímavá, a tak cvičení věnuje více pozornosti. Také dochází k zvýšení pohyblivosti prstů, zápěstí a k celkovému zlepšení jemné motoriky (Kulhánková, 2011).

1.5 Pohybové činnosti v mateřské škole

Pohyb je pro vývoj a zdravý růst velmi důležitý. Být v pohybu je pro dítě přirozené stejně tak, jako je pro dítě přirozená hra. Tyto dvě činnosti může, a také to tak dělá, provádět najednou, a tím se rozvíjet více směry.

Pohyb a cvičení proto zařazujeme do náplně dne, nejlépe každý den, buďto jako spontánní, nebo řízenou aktivitu. Objevuje se v rámci her, pobytu venku, ve volném čase, kdy si děti volí program samy, nebo jako obsah řízeného programu. I když pohybové činnosti v mateřské škole nemohou plně nahradit pohyb, který by dítě mělo mít v průběhu dne, jsou přínosem pro dítě, tedy mohou sloužit jako vítaný doplněk (Ottomanská, 2019).

1.5.1 Hra

„Osou osobnostně orientované předškolní výchovy je hra jako nejlepší způsob, jak může dítě postupně zvládat předpoklady k rozvoji všeho, co bude v životě později potřebovat“ (Kolláriková & Pupala, 2001, str. 135). Je tomu tak proto, neboť hra je pro dítě velmi přirozenou činností. Jeho vnitřní potřeba být aktivní ho vede k objevování světa a aktivnímu zapojení do něj právě skrze hru (Petrů-Kicková, 2017).

Hra musí být spontánní, pro dítě dobrovolná a zajímavá. Je nezbytná pro zdraví dítěte a odráží jeho vývojový stupeň. V ní dítě ukazuje svůj postoj ke světu, své prožívání, emoce a znalosti. Díky ní se naplňuje jeho potřeba zařadit se do dění pro

něj známého života a pomáhá mu porozumět tomu, co se děje okolo něj. Dítě také díky hře navazuje kontakty a zlepšuje svůj psychický stav díky pocitu radosti a potěšení, který mu hra dává (Opravilová & Gebhartová, 2011).

Podle Petera Graye, výzkumného psychologa, je dětská hra nejdemokratičtější činností. To proto, že na pravidlech hry, které hra vždy v určité podobě má, se děti musí shodnout. A pokud by došlo k jejich úpravě, musí je přijmout znovu. Také je to proto, že si dítě hru volí samostatně a také ji samostatně řídí. Je jen na něm, čemu se bude věnovat, jaké role či vzorce chování převezme či jakým směrem se hra bude ubírat. Nejdůležitější je však svoboda hru opustit. Díky tomu se děti učí pravidlům slušného chování. Kdyby nutily ostatní děti zůstat ve hře či dodržovat pravidla, na kterých se neshodly, nebudou ostatní děti ve hře pokračovat, a tím hra skončí. Musí tedy v rámci hry respektovat ostatní, neubližovat jim a naučit se brát ohledy na přání a potřeby druhých. To vše probíhá přirozeně, nenuceně a bez zásahu dospělého (Gray, 2008).

Pohybová hra

Pojem „hra“ zahrnuje mnoho aktivit, které dítě provádí. Pro nás je důležité, že mezi dovednosti, které dítě rozvíjí, patří také pohybové dovednosti a motorika. Při určitých hrách se dítě pohybuje, běhá, šplhá a mnoho dalšího. Hry, u kterých dítě zdokonaluje své pohyby a ovládání vlastního těla, se nazývají „pohybové hry“. Jsou zde kladeny větší nároky na pohybové schopnosti, dítě je v pohybu. Také bývají použita pravidla (Opravilová & Gebhartová, 2011).

Pokud bychom si pohybovou hru chtěli přesněji definovat, můžeme použít definici Erika Sigmunda: „*Pohybovou hru chápeme jako záměrnou, uvědoměle organizovanou pohybovou aktivitu dvou a více lidí, v prostoru a čase, s předem dobrovolně dohodnutými a bezpodmínečně dodržovanými pravidly. Hra má účelný a souvislý uzavřený děj. Je charakterizována napětím, radostí, veselím, vysokou motivací k činnosti, uplatněním známých dovedností, pohodou a často soutěživostí*“ (2018, str. 1). Dále zmiňuje nutnost tvořivosti, emotivního prožitku a socializace dítěte jako jednoho z hlavních cílů hry (Sigmund, 2018).

Jednodušší definici nám nabízí Hana Dvořáková (2006), a to že pohybová hra je libovolná pohybová aktivita, která je dětem předávána nebo ukazována pomocí hry.

1.5.2 Řízená pohybová činnost

Řízená pohybová činnost je aktivita, kterou pedagog dětem předkládá díky plánu, který si předem nachystal, nebo jako reakce na nastalé okolnosti a přání dětí. Činnosti mohou mít velmi různorodou podobu. Jejich délka a zaměření se odvíjí od cíle či funkce činností, stejně jako volba využívání pomůcek či jejich zařazení během dne (Dvořáková, 2011). Zjednodušeně se tedy jedná o návrhy činností předkládané učitelkou dětem, u kterých jsou děti motivovány k pohybu podle pravidel učitelky. Důležité je děti do ničeho nenutit, ale zaujmout je vhodnou motivací (Dvořáková, 2006).

Do této kategorie pohybových činností řadíme pohybové chvílky, ranní cvičení, delší pohybové celky a tělovýchovné jednotky. U delšího pohybového celku zařazujeme hru a protažení, které je motivováno příběhem, básní nebo jiným způsobem. Tělovýchovná jednotka už je složená z pěti základních částí – úvodní (kdy dochází k seznámení s tématem), rušné (kdy dochází k zahřátí těla), průpravné (protažení těla), hlavní a relaxační části. (Dvořáková, 2011).

Pokud bychom chtěli podporovat vnitřní motivaci, je potřeba zvolit činnost tak, aby byla zvládnutelná pro všechny děti. Dalšími ukazateli vhodně zvolené pohybové činnosti je nabídka s možností volby řešení, postupně se zvyšující obtížnost a návaznost zvoleného programu. Také je potřeba brát ohled na věk dětí a jejich individuální možnosti (Dvořáková, 2011). Je zásadní dbát na vyváženost řízeného a spontánního pohybu. Oba tyto druhy pohybu jsou pro děti velmi potřebné, každý má své klady, a oba dva děti samy vyžadují (Kupcová, 2004).

1.5.3 Spontánní pohybová činnost

Spontánní pohyb je pro děti velmi důležitý. Jedná se o hru, kterou si dítě samo řídí, tedy si hraje podle svých pravidel a přání. Hra může probíhat ve skupině nebo individuálně, ale vždy by původcem hry mělo být dítě či by mělo nabídnutý podnět

rozvíjet libovolným směrem samo. Nejedná se však o divokou volnost bez pravidel, děti musí dodržovat základní pravidla, která jsou stálá pro daný prostor a kolektiv. Ty zpravidla zavádí pedagog, někdy ve spolupráci s dětmi. Také hra může být ovlivněna podporou učitele nebo pomůckami, které dětem nabízí, nebo také prostorem či časem, který děti na spontánní hru mohou využít (Dvořáková, 2011).

Spontánní pohyb či hra by režimu dne měla tvořit více než polovinu času, který nestráví nezbytnými činnostmi, jako je spánek nebo hygiena. Díky němu dítě zkouší své dovednosti, rozvíjí se a zlepšuje. Také tím přispívá ke správným návykům v rámci zdravého životního stylu (Culková & Francová, 2020).

Díky spontánnímu pohybu a hře dochází jak k pohybovému, tak k fyziologickému rozvoji, a to z prostého důvodu. Hru si dítě samo zvolilo, a proto je v ní aktivnější a více se hýbe než při pohybu, který mu někdo určil. Dítě však rozvíjí nejen své motorické schopnosti, ale rozvíjí se i v jiných oblastech, jako je představivost a imaginace, přijímání rolí ve skupině, spolupráce a respekt druhého, dovednost zabavit se sám bez pomoci druhého, samostatně postupovat i zvládat a dodržovat pravidla, která si ve skupině s dětmi určilo (Dvořáková, 2011).

2 Cíle práce a výzkumné otázky

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat a analyzovat využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v mateřských školách v Praze. Tedy zjistit, jak moc jsou netradiční pomůcky využívány, jaké pomůcky jsou používány nejvíce a co pedagogy k jejich využívání vede, či naopak co je odrazuje. Dílčím cílem bylo nahlédnout do problematiky zdrojů, které mají učitelky a učitelé k dispozici na toto téma, zda jich je dostatek a jaká je jejich podoba. Z toho důvodu byla stanovena jedna hlavní výzkumná otázka a čtyři výzkumné otázky dílčí, na které byly zjištěny odpovědi pomocí dotazníkového šetření.

Výzkumné otázky:

- hlavní výzkumná otázka:
 - Jakým způsobem jsou zařazovány netradiční pomůcky do pohybových aktivit v mateřských školách v Praze?
- dílčí výzkumné otázky:
 1. Jak často učitelé a učitelky mateřských škol v Praze zařazují netradiční pomůcky do pohybových aktivit?
 2. Jaké netradiční pomůcky učitelé a učitelky mateřských škol v Praze používají při pohybových aktivitách?
 3. Z jakého důvodu učitelé a učitelky mateřských škol v Praze využívají či nevyžívají netradiční pomůcky při pohybových aktivitách?
 4. Z jakých zdrojů učitelé a učitelky mateřských škol v Praze čerpají inspiraci na pohybové aktivity s využitím netradičních pomůcek?

3 Metodika práce

3.1 Metody získávání dat

Jako metoda získávání dat bylo pro tuto práci zvoleno dotazníkové šetření, které bylo uskutečněno online dotazníkem. Dotazník byl anonymní a získaná data byla využita pouze pro účely této práce. Plné znění dotazníku je vloženo do příloh. Při tvorbě výzkumného souboru, předvýzkumu a dotazníku bylo vycházeno z metodologické literatury, konkrétně z knihy Jak se vyrábí sociologická znalost od Jaroslava Dismana (2002) a dále z knihy Úvod do pedagogického výzkumu od Petera Gavory (2000).

3.1.1 Dotazníkové šetření

Dotazník je nejpoužívanější metodou pro získávání informací, která je v první řadě určena pro hromadný sběr dat o velkém souboru respondentů. Získání údajů není časově ani finančně náročné. Struktura dotazníku je promyšlená a váže se na cíl. Dotazníkem získáváme písemné odpovědi na otázky, které jsou promyšlené a navázané na celkový cíl (Gavora, 2000).

Výhodou dotazníku je relativně snadné získání informací od velkého počtu lidí v krátkém časovém úseku a s malými náklady. Pro respondenty je lépe uvěřitelná skutečnost, že jsou jejich odpovědi anonymní, než při některých jiných způsobech sběru informací, například u rozhovoru. Nevýhodou je nutnost ochoty respondenta odpovědět na otázky, nepřeskakovat části dotazníku a odpovědi neuspěchat. Také respondent nemusí odpovídat pravdivě či samostatně. Návratnost dotazníku bývá nízká (Disman, 2002).

Důvodem pro zvolení kvantitativní metody dotazníkového šetření byl zvolený cíl. Aby bylo možné co nejlépe prozkoumat stav využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v Praze, bylo vhodné získat větší množství názorů a faktů od respondentů. Otázky byly vymyšleny samostatně, aby díky nim mohl být naplněn cíl práce a byly zodpovězeny výzkumné otázky.

V rámci dotazníkového šetření bylo respondentům položeno osmnáct otázek, přičemž více než polovina z nich, tedy deset otázek, byla polouzavřená. Pokud tomu

bylo třeba, bylo možné vytvoření vlastní odpovědi v sekci „Jiné“, aby byly pokryty všechny varianty odpovědí. Otevřené otázky byly pouze tři a uzavřených bylo pět. Abychom zjistili co nejvíce názorů a faktů, a tím získali dostatečný vzorek skutečného stavu využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v Praze, otázky byly nastavené jako povinné k odpovědi, s výjimkou otázky poslední, která byla do dotazníku vložena jako otázka doplňující. Jejím cílem bylo umožnit respondentovi vyjádřit se k tématu, pokud tato potřeba nebyla uspokojena v rámci zbylých otázek.

Dotazník byl rozdělen na čtyři hlavní části. V první části byli respondenti seznámeni s cílem dotazníkového šetření, s vymezením tradičních a netradičních pomůcek a byli dotázáni na základní osobní údaje a stav zařazování pohybových aktivit do režimu dne v daných mateřských školách. Poslední otázka, zaměřující se na problematiku, zda respondent využívá netradiční pomůcky v pohybových aktivitách, rozdělovala dotazník na další dvě části. Pokud respondent odpověděl, že netradiční pomůcky do pohybových aktivit zařazuje, byl přesměrován na druhou část dotazníku, kde mu byly kladeny otázky zaměřené na používání pomůcek, a následně do části čtvrté, kde se nacházely otázky opět společné pro všechny respondenty, možnost pro vyjádření názoru k dotazníku či k dalším podnětům k problematice a závěrečné poděkování za věnování času a vyplnění dotazníku. Pokud respondent odpověděl, že netradiční pomůcky v pohybových aktivitách nevyužívá, dotazník ho přenesl rovnou do třetí části, kde byla otázka zaměřená na důvod, proč tyto pomůcky nevyužívá, a následně také do čtvrté, společné části.

Dotazníkovému šetření předcházela předvýzkum. Samotné šetření pak probíhalo 20 dní, od 16. března do 4. dubna. Nejprve byl dotazník rozeslán pomocí e-mailové adresy ředitelkám a konkrétním třídám vybraných mateřských škol s prosbou o rozeslání všem zaměstnaným učitelům a učitelkám. Desátého dne byl dotazník kvůli nízké návratnosti odpovědí vložen do devíti zaměřených skupin pro učitele mateřských škol na sociální síti Facebook.

Předvýzkum

Cílem předvýzkumu je vyzkoušení sestrojeného dotazníku či dalších nástrojů, které budou využity v daném výzkumu. Je prováděn na malé části cílového výzkumného souboru a je pro celkovou práci důležitý. Díky němu dochází k předcházení chybám v dotazníku, jako jsou špatně či nejasně formulované otázky (Disman, 2002).

Pro zkvalitnění dotazníku byl uskutečněn předvýzkum, který měl ukázat, zda jsou otázky vhodně a srozumitelně formulovány. Celý předvýzkum se uskutečnil v několika dnech a zúčastnily se ho tři učitelky z mateřských škol v Praze. Ty dotazník nejen vyplnily, ale také poskytly zpětnou vazbu ohledně znění otázek. Na základě těchto výsledků došlo k úpravě některých otázek a k přesnějším formulacím vět. Největší problém činilo omezení počtu možných odpovědí. Docházelo k zaškrtnutí většího množství, než bylo povoleno. Z toho důvodu byly instrukce zvýrazněny. Zásadní problémy však nalezeny nebyly.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Do výzkumného vzorku byli vybráni učitelé a učitelky z Prahy. Územní omezení souboru bylo zvoleno pro přesnější výsledky šetření díky snazšímu určení poměrů školek a pedagogů v celkové populaci v Praze.

Celkový počet mateřských škol v Praze je podle rejstříku škol MŠMT 451, z toho 329 škol je státních a 122 soukromých (Ministerstvo školství, 2022). Aby výzkumný soubor zůstal v tomto poměru, z obou sektorů byla vzata jedna pětina a té byl dotazník rozeslán. Také bylo bráno v potaz, aby z každé městské části Prahy byly vzaty alespoň dvě mateřské školy státní a dvě soukromé. Vybírání konkrétních mateřských škol poté probíhalo pomocí náhodného generátoru čísel.

Celkem byl tedy dotazník rozeslán do 55 státních a 20 soukromých mateřských škol v Praze. Kvůli nízkému počtu respondentů byl následně dotazník vložen i na sociální síť Facebook, a to do devíti skupin pro učitele mateřských škol.

První tři otázky, které byly v dotazníku obsaženy, hovoří o charakteristice výzkumného souboru. Výsledky nám poskytují celkový obraz o složení vzorku respondentů.

Otázka č. 1 Jaké je Vaše pohlaví?

První otázka byla zaměřena na pohlaví respondentů a spadala do úvodních otázek o základních osobních informacích respondenta. Pro dosažení cíle tato otázka nebyla nezbytná, ale umožňuje nám nahlížet na výsledky s přesnější představou o složení výzkumného souboru. V Tabulce č. 1 vidíme, že dotazník vyplnilo 109 žen (97,3 %) a 3 muži (2,7 %). Je tedy vidět, že drtivá většina respondentů byly ženy. Tato otázka byla umístěna v první části dotazníku.

Tabulka 1 – Pohlaví respondentů, zdroj: vlastní tvorba

Pohlaví	Počet	Počet v procentech
Žena	109	97,3 %
Muž	3	2,7 %

Otázka č. 2 Kolik je Vám let?

V druhé otázce byli respondenti dotázáni na jejich věk. Tato otázka opět není z hlediska cíle zásadní, nýbrž nám představuje složení výzkumného vzorku. V rámci možností odpovědí bylo možné zvolit několik věkových rozmezí. V tabulce č. 2 vidíme, že respondenti ve věku do 20 let byli tři (2,7 %), mezi lety 21 až 35 jich bylo 48 (42,9 %), v rozmezí 36 až 50 let odpovědělo 36 respondentů (32,1 %) a v kategorii 51 let a více 25 respondentů (22,3 %). Nejvíce respondentů tedy odpovědělo, že jim je mezi 21 až 35 roky. Tato otázka byla umístěna v první části dotazníku.

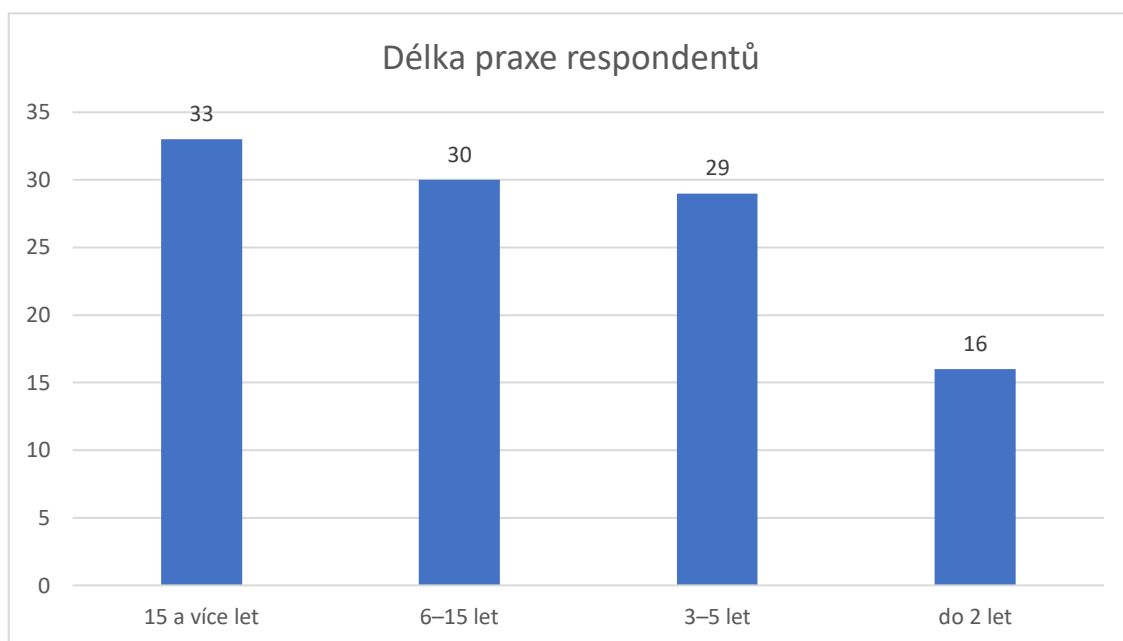
Tabulka 2 - Věkové zastoupení respondentů, zdroj: vlastní tvorba

Věk	Počet	Počet v procentech
Do 20 let	3	2,7 %
21–35 let	48	42,9 %
36–50 let	36	32,1 %
51 a více let	25	22,3 %

Otázka č. 3 *Jaká je délka Vaší praxe v mateřské škole?*

Třetí otázka byla zaměřena na délku praxe, kterou respondenti mají v mateřských školách. Tato kategorie byla rozdělena podle odhadu zkušeností pedagogů na začínající učitele (do 2 let praxe), již zaběhnuté učitele (3–5 let praxe), zkušené učitele (6–15 let praxe) a dlouholeté učitele (15 a více let praxe). Členění na další kategorie nad 15 let již nebylo obsaženo kvůli předpokladu, že učitelka s praxí nad 15 let má už velmi mnoho zkušeností a není tedy třeba období nadále dělit. Tato otázka opět ukazuje, jaký vzorek populace dotazník vyplnil. Také může ukázat na to, zda věk rozhoduje o zařazení netradičních pomůcek do pohybových aktivit, či nikoli. Tato otázka byla umístěna v první části dotazníku.

V grafu č. 1 jsou znázorněny výsledky, tedy že délku praxe do 2 let v mateřské škole mělo 16 respondentů (14,3 %), mezi 3–5 roky 29 respondentů (25,9 %), dále mezi 6–15 lety 34 respondentů (30,4 %) a 15 či více let praxe v mateřské škole mělo 33 respondentů (29,5 %). Z toho vyplývá, že dotazník vyplnilo nejvíce pedagogů s praxí mezi 6–15 lety, i když poměr všech kategorií byl dosti vyrovnaný.

Graf 1 - Délka praxe respondentů, zdroj: vlastní tvorba

3.3 Metody zpracování dat

Jako metodologická literatura využitá při zpracování zjištěných dat byla využita kniha Úvod do pedagogického výzkumu od Petera Gavory (2000). Převážně byla využita metoda Interpretace zjištění a dále byla uplatněna i metoda Matematicko – systematických postupů. Díky ní byl zjištěn například průměr počtu zařazení pohybových aktivit do průběhu týdne u pedagogů využívajících netradiční pomůcky i u pedagogů, kteří je nevyužívají.

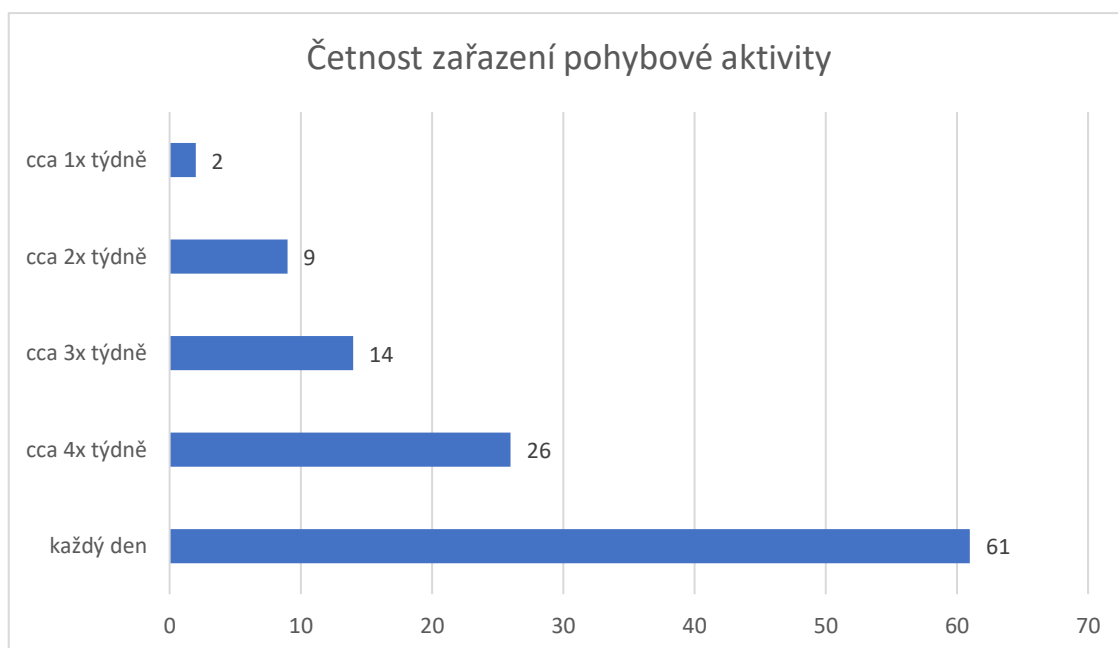
4 Výsledky

Na dotazník rozeslaný e-mailovou adresou odpovědělo 81 respondentů, což je z celkového počtu možných respondentů 12,3 %. Konečný počet odpovědí po vložení do skupin na sociální síti Facebook je 112 odpovědí, zde už ale návratnost spočítat nelze. V následující části jsou postupně vyhodnoceny jednotlivé otázky od otázky č. 4 z výzkumného šetření.

Otázka č. 4 *Jak často pohybové aktivity (rušnou, průpravnou a závěrečnou část) zařazujete?*

Tato otázka si kladla za cíl zjistit, jak často pohybovou aktivitu učitelky a učitelé zařazují do průběhu dne. Pohybová aktivita nemusela obsahovat hlavní část specificky zaměřenou na rozvoj určité kompetence či daného pohybu. Jednalo se tedy i pouze o rušnou a průpravnou část se závěrečnou relaxací. Díky této informaci můžeme v následující diskuzi porovnat, jak často je pohybová aktivita zařazována pedagogy, kteří používají v pohybových aktivitách netradiční pomůcky a naopak. Tato otázka byla umístěna v první části dotazníku. U otázky byla zařazena možnost odpovědět v sekci „Jiné“ vlastními slovy, ale tato alternativa nebyla využita. Další možnosti odpovědí byly: „každý den“, „cca 4x týdně“, „cca 3x týdně“, „cca 2x týdně“ a „cca 1x týdně“.

Nejčastěji volenou odpovědí byla možnost „každý den“, kterou zvolilo 61 respondentů (54,5 %), dále „cca 4x týdně“, kterou zvolilo 26 respondentů (23,2 %), poté „cca 3x týdně“ s 14 respondenty (12,5 %), „cca 2x týdně“ s 9 respondenty (8,0 %) a nakonec nejméně zvolená varianta „cca 1x týdně“ s 2 respondenty (1,8 %). Zmíněné údaje můžeme vidět v grafu č. 2.

Graf 2 - Četnost zařazení pohybové aktivity, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 5 Využíváte netradiční pomůcky při pohybových aktivitách?

Poslední otázka první části dotazníku od respondentů zjišťovala, zda využívají při pohybových aktivitách netradiční pomůcky. Pokud respondent odpověděl ano, přenesl ho dotazník do druhé části, kde byly otázky zaměřené na využívání netradičních pomůcek. Pokud odpověděl, že netradiční pomůcky nepoužívá, dotazník ho přesunul do části třetí, kde byl respondent dotazován na důvod, proč tyto pomůcky nepoužívá.

Tato otázka je ve vztahu k dosažení cíle a k zjištění odpovědi na hlavní výzkumnou otázku zásadní. Z následující tabulky č. 3 můžeme vyčíst, že netradiční pomůcky v pohybových aktivitách využívá 98 respondentů (87,5 %) a naopak tyto pomůcky nepoužívá 14 respondentů (12,5 %). Tedy více než 3/4 respondentů z Prahy netradiční pomůcky v pohybových aktivitách používají.

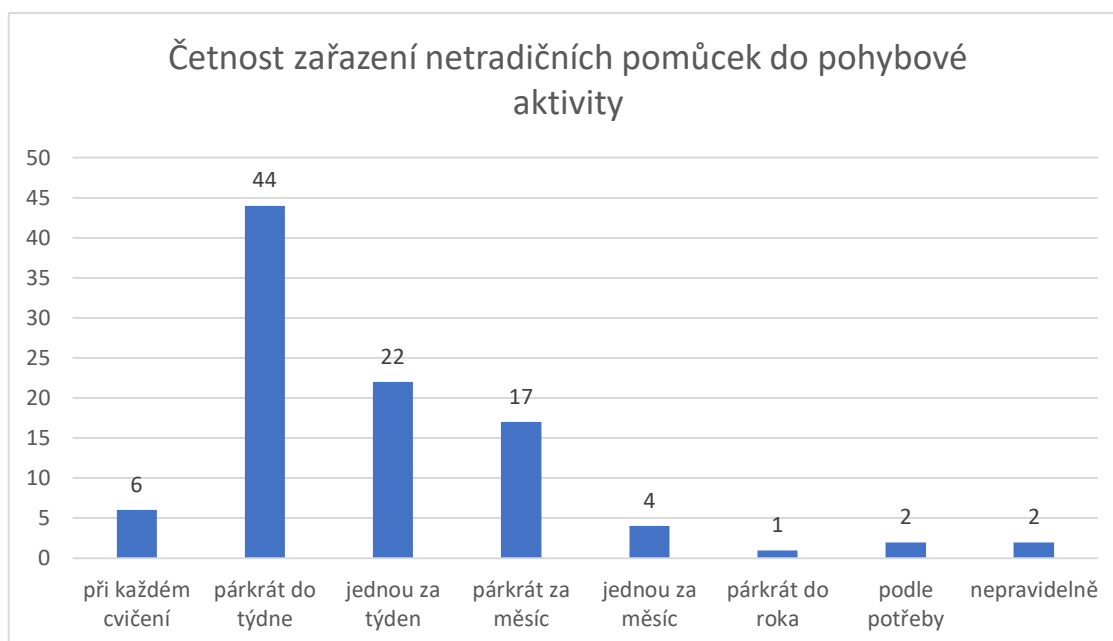
Tabulka 3 - Četnost využívání netradičních pomůcek, zdroj: vlastní tvorba

Odpověď	Počet	Počet v procentech
Ano	98	87,5 %
Ne	14	12,5 %

Otázka č. 6 *Jak často netradiční pomůcky zařazujete do pohybových aktivit?*

Šestá otázka byla první otázkou druhé části dotazníku a jedná se o otázku rozvíjející předcházející odpověď. Jejím cílem je zjištění, jak často netradiční pomůcky pedagogové zařazují do pohybové aktivity. Díky tomu získáváme odpověď na první dílčí výzkumnou otázku. Celkový počet odpovědí je jak u této, tak u ostatních otázek druhé části dotazníku, snížen na 98, neboť tolik respondentů odpovědělo, že netradiční pomůcky do pohybových aktivit zařazuje. Vybrané možnosti byly cíleně formulovány slovy „jednou do...“ a „párkrát za...“, neboť bylo předem počítáno s tím, že zařazování nemá přesnou a pravidelnou strukturu, tedy že pomůcky nejsou zařazovány každý měsíc či týden pravidelně v určité dny. Také bylo možné odpovědět v rámci možnosti „Jiné“. Tato možnost byla využita.

Nejvíce respondentů uvedlo, že netradiční pomůcky do pohybových aktivit zařazuje párkrát do týdne. Celkem se jednalo o 44 pedagogů (44,9 %). Dále 22 respondentů uvedlo, že netradiční pomůcky zařazuje jednou za týden (22,4 %), 17 respondentů párkrát za měsíc (17,3 %), 6 respondentů při každém cvičení (6,1 %), 4 respondenti jednou za měsíc (4,1 %) a jeden respondent párkrát do roka (1,1 %). Dále v možnosti „Jiné“ se dva respondenti vyjádřili, že netradiční pomůcky zařazují do pohybové aktivity podle potřeby (2,0 %) a další dva respondenti upozornili svým hlasem na to, že pomůcky zařazují nepravidelně (2,0 %). Následující graf č. 3 zachycuje zmíněné údaje.

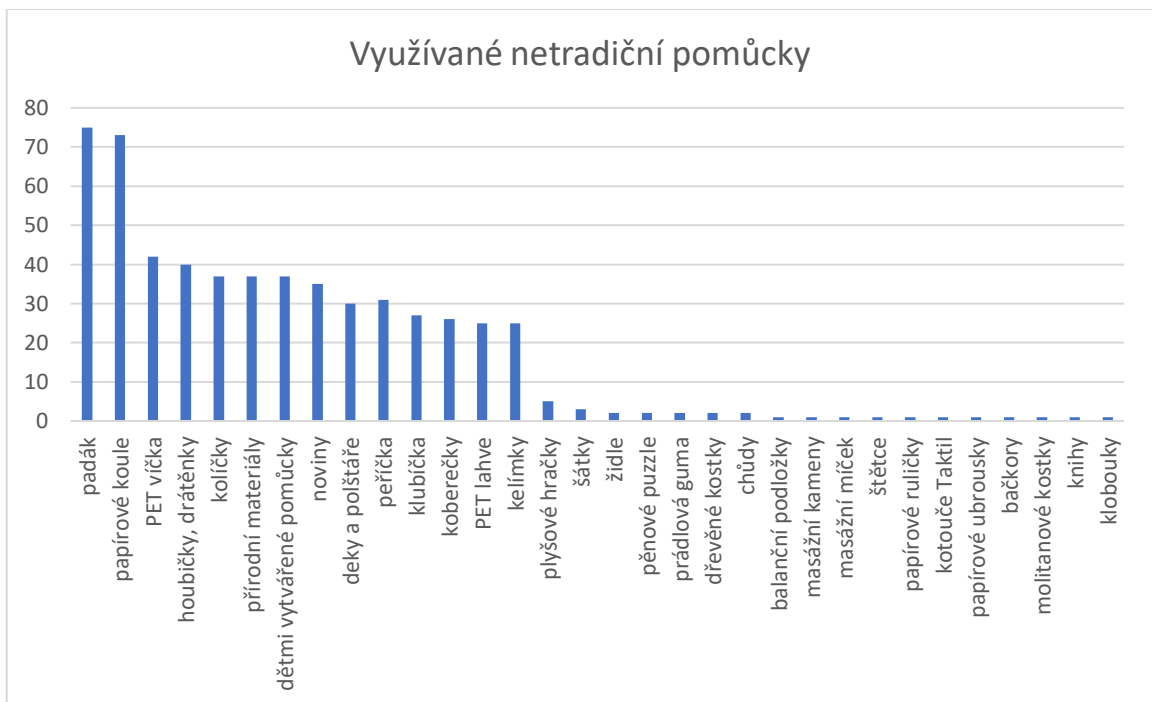
Graf 3 – Četnost zařazení netradičních pomůcek do pohybové aktivity, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 7 Jaké netradiční pomůcky používáte v pohybových aktivitách?

Otázka číslo sedm si kladla za úkol zjistit, jaké netradiční pomůcky se v rámci pohybových aktivit v mateřských školách používají, a tím odpovědět na druhou dílčí výzkumnou otázku. Záměrně nebyl omezen počet možných odpovědí, aby byly zaznamenány všechny pomůcky, které pedagogové dětem nabízejí. Jsou zde tedy s největší pravděpodobností uvedeny jak pomůcky, které učitelé používají pravidelně, tak pomůcky, které byly použity párkrát. Mezi navrženými odpověďmi bylo vyjmenováno 16 netradičních pomůcek ve 14 možnostech reakce a opět pole s možností vlastního vyjádření („Jiné“). Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku.

Nejvíce používanými netradičními pomůckami byl padák, který používá 75 respondentů (76,5 %), a v těsné blízkosti za ním papírové koule, které jsou používány 73 respondenty (74,5 %). Dále jsou pedagogy používány PET víčka (42 respondentů – 42,9 %), houbičky a drátěnky (40 respondentů – 40,8 %), kolíčky (37 respondentů – 37,8 %), přírodní materiály (37 respondentů – 37,8 %), dětmi vytvářené pomůcky (37 respondentů – 37,8 %), noviny (35 respondentů – 35,7 %), deky a polštáře (30 respondentů – 30,6 %), peřička (31 respondentů – 31,6 %),

klubíčka (27 respondentů – 27,6 %), koberečky (26 respondentů – 26,5 %), PET lahve (25 respondentů – 25,5 %) a kelímky (25 respondentů – 25,5 %). Dále v sekci „Jiné“ pět respondentů uvedlo, že využívá plyšové hračky (5,1 %). Šátky jako netradiční pomůcku uvedli tři respondenti (3,1 %), židle, pěnové puzzle, prádlovou gumu, dřevěné kostky a chůdy napsali vždy dva respondenti (2,0 %) a balanční podložky, masážní kameny, masážní míček, štětce, papírové ruličky, kotouče Taktil, papírové ubrusky, bačkory, molitanové kostky, knihy a klobouky uvedl vždy jen jeden respondent (1,0 %). Všechna data jsou znázorněna v grafu č. 4.

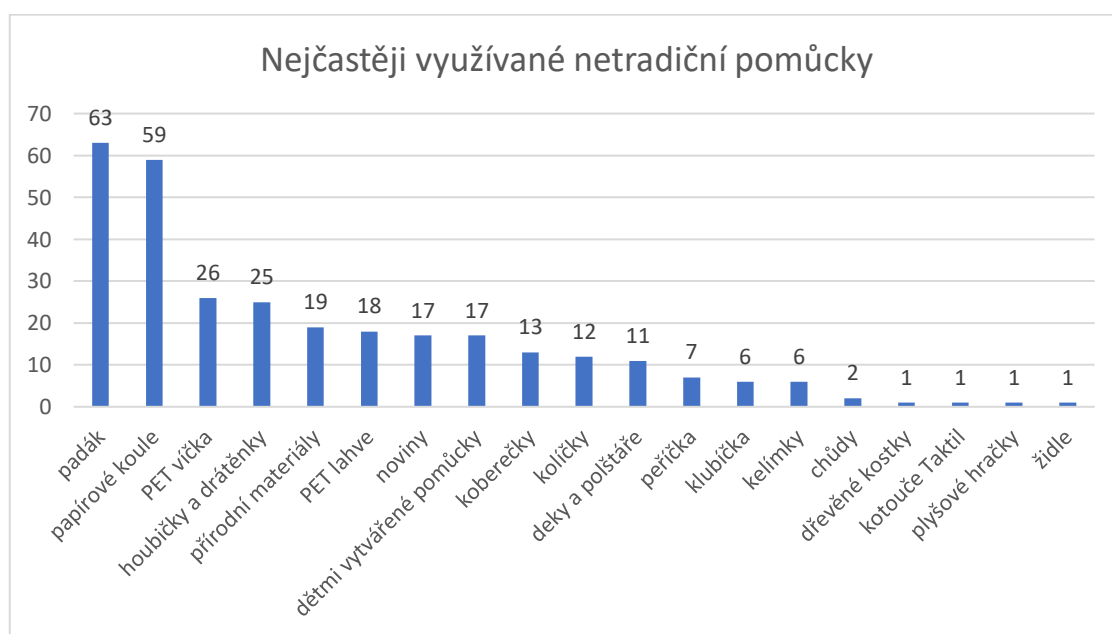

Graf 4 - Využívané netradiční pomůcky, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 8 *Jaké netradiční pomůcky používáte v pohybových aktivitách nejčastěji? Vyberte MAXIMÁLNĚ 5 pomůcek.*

U této otázky bylo cíleně řečeno, aby respondenti vybírali maximálně pět odpovědí z uvedených možností. Důvodem byla potřeba zjistit, jaké pomůcky jsou využívány nejčastěji, tedy které z pomůcek jsou oblíbené mezi pedagogy. Tím opět získáváme odpověď na druhou dílčí výzkumnou otázku. Návrhy odpovědí byly stejné jako u předchozí sedmé otázky. Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku.

Z odpovědí je jasné, že dvě z netradičních pomůcek jsou používány mnohem častěji než jiné. Jedná se o padák, který často využívá 63 respondentů (64,3 %), a papírové koule, které uvedlo 59 respondentů (60,2 %). Ostatní netradiční pomůcky již nejsou běžně používanou pomůckou u tolika pedagogů. Výsledky tedy pokračují následovně: PET víčka (26 respondentů – 26,5 %), houbičky a drátěnky (25 respondentů – 25,5 %), přírodní materiály (19 respondentů – 19,4 %), PET lahve (18 respondentů – 18,4 %), noviny a dětmi vytvářené pomůcky (17 respondentů – 17,3 %), koberečky (13 respondentů – 13,3 %), kuličky (12 respondentů – 12,2 %), deky a polštáře (11 respondentů – 11,2 %), peříčka (7 respondentů – 7,1 %) a klubička a kelímky (6 respondentů – 6,1 %). Opět byla využita možnost uvést další možnosti v sekci „Jiné“. Zde dva respondenti dopsali chůdy (2,0 %) a vždy jeden respondent uvedl jako nejčastěji využívanou netradiční pomůcku dřevěné kostky, kotouče Taktil, plyšové hračky a židle (1,0 %). Výsledky jsou uvedeny v grafu č. 5.

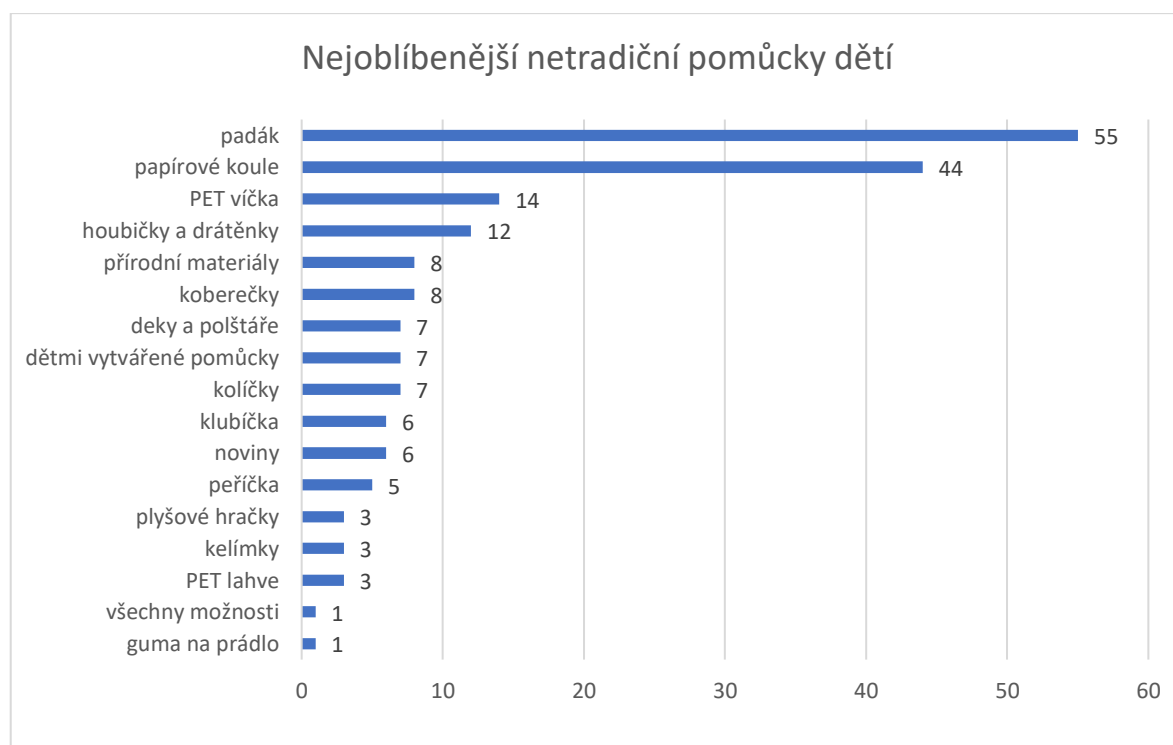
Graf 5 - Nejčastěji využívané netradiční pomůcky, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 9 Jaké netradiční pomůcky mají děti u Vás ve třídě nejraději?

Devátá otázka od pedagogů zjišťovala, jaké netradiční pomůcky mají nejraději děti v rámci pohybových aktivit. Díky této otázce můžeme v následující diskuzi porovnat,

zda netradiční pomůcky, které pedagogové nejčastěji využívají, odpovídají netradičním pomůckám, které preferují děti. To může mít celkový vliv na využívání netradičních pomůcek v mateřských školách. Počet odpovědí zde nebyl omezen. Předpokladem bylo, že jsou odpovědi omezeny pravidlem popularity u dětí. Navrhnuté odpovědi byly totožné s odpověďmi v předchozích dvou otázkách, sedmé a osmé. Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku. Celkový počet hlasů oproti předchozí osmé otázce poklesl.

Z grafu č. 6 můžeme vyčíst, že nejvíce volenou odpovědí je opět padák (55 respondentů – 56,1 %) a také papírové koule (44 respondentů – 44,9 %). Čtrnáct respondentů uvedlo PET víčka (14,3 %), dvanáct respondentů houbičky a drátěnky (12,2 %), osm respondentů koberečky a přírodní materiály (8,2 %), sedm respondentů kolíčky, dětmi vytvářené pomůcky, deky a polštáře (7,1 %), šest respondentů noviny a klubíčka (6,1 %), pět respondentů peříčka (5,1 %) a tři respondenti PET lahve a kelímky (3,1 %). Jako „jiné“ uvedli tři respondenti plyšové hračky (2,0 %), jeden respondent prádlovou gumu (1,0 %) a jeden respondent uvedl, že nejoblíbenější netradiční pomůcky u dětí jsou všechny vyjmenované (1,0 %).

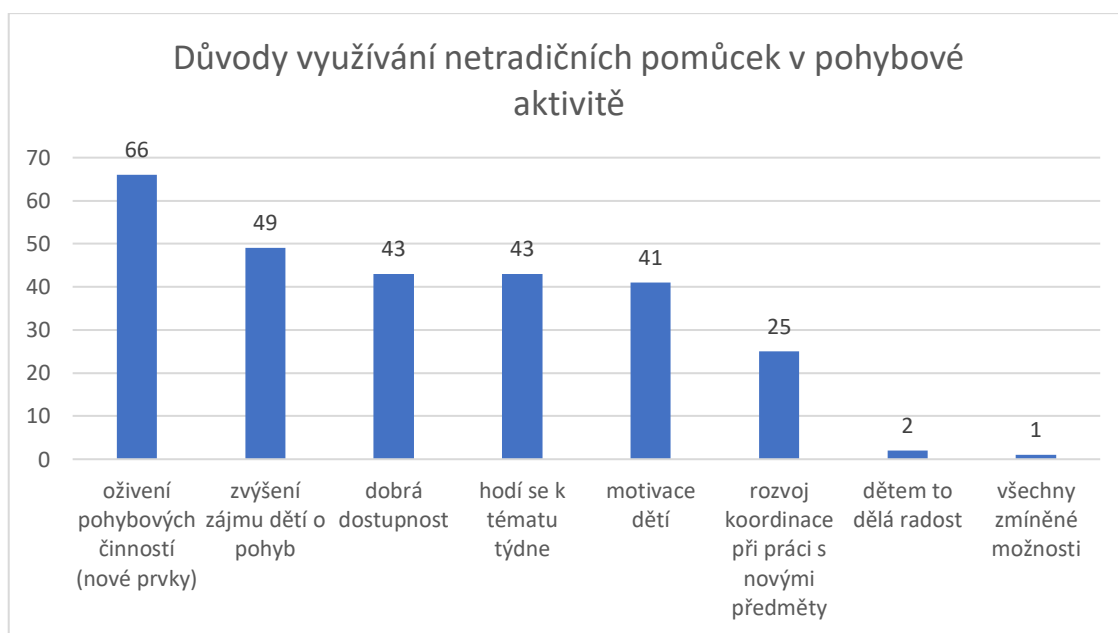

Graf 6 - Nejoblíbenější netradiční pomůcky dětí, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 10 Z jakého důvodu používáte netradiční pomůcky v pohybových aktivitách? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.

Desátá otázka zjišťuje část odpovědi na třetí dílčí výzkumnou otázku, tedy zjišťuje důvod, proč pedagogové netradiční pomůcky do pohybových aktivit zařazují. Opět byly odpovědi omezeny maximálním výběrem tří možností, aby výsledky byly lépe vypovídající. Navrženy byly tyto možnosti odpovědí: „motivace dětí“, „hodí se k tématu týdne“, „dobrá dostupnost“, „oživení pohybových činností (nové prvky)“, „rozvoj koordinace při práci s novými předměty“, „zvýšení zájmu dětí o pohyb“ a „Jiné“. Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku. Výsledky můžeme vidět v grafu č. 7.

Jako nejčastější důvod můžeme uvést „oživení pohybových činností (nové prvky)“, který uvedlo 66 respondentů (67,3 %). Další důvody sestupně: „zvýšení zájmu dětí o pohyb“ (46 respondentů – 46,9 %), „dobrá dostupnost pomůcek“ a „hodí se k tématu týdne“ (43 respondentů – 43,9 %), „motivace dětí“ (41 respondentů – 41,8 %) a „rozvoj koordinace při práci s novými předměty“ (25 respondentů – 25,5 %). Dále dva respondenti jako důvod pro využívání netradičních pomůcek uvedli, že jejich používání dělá dětem radost (2,0 %) a jeden respondent zmínil, že by vybral všechny možnosti (1,0 %).

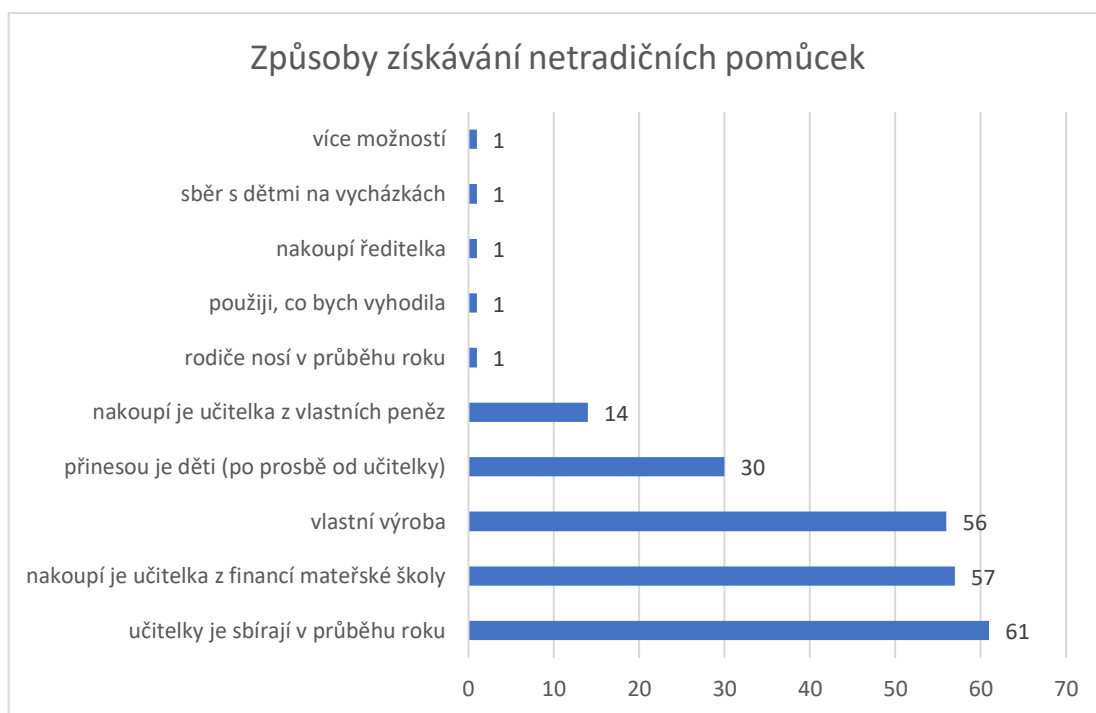

Graf 7 - Důvody využívání netradičních pomůcek v pohybové aktivitě, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 11 *Kde netradiční pomůcky sháníte? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.*

Tato otázka rozvíjí téma používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách a váže se na hlavní výzkumnou otázku. Díky ní zjišťujeme, kde netradiční pomůcky učitelé a učitelky shánějí, a tím získáváme vhled do podmínek, které jsou pro ně nastaveny a které zařazování netradičních pomůcek ovlivňují. Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku a respondenti měli vybrat maximálně tři odpovědi. Datům odpovídá graf č. 8.

Z výsledků můžeme vidět, že tři z uvedených možností v mateřských školách probíhají nejčastěji. Jedná se o informace, že netradiční pomůcky učitelky sbírají během roku (61 respondentů – 62,2 %), nakoupí je (učitelky) z financí mateřské školy (57 respondentů – 58,2 %), anebo je získávají vlastní výrobou (učitelek), což uvedlo 56 respondentů (57,1 %). Již méně zastoupené byly odpovědi: „pomůcky přinesou děti po prosbě od učitelek“ (30 respondentů – 30,6 %) a „nakoupí je učitelka z vlastních peněz“ (14 respondentů – 14,3 %). Také vždy jeden respondent uvedl: „rodiče nám v průběhu roku nosí cokoli, co je napadne“, „použiji věc, kterou bych ve školce vyhodila – například PET lahev“, „pomůcky nakoupí ředitelka“, „pomůcky sbíráme s dětmi i během procházek“ a „vybrala bych více možností, někdy je vyrobíme s kolegyní, některé pomůcky koupíme, sbíráme, někdy donesou děti“ (1,0 %).

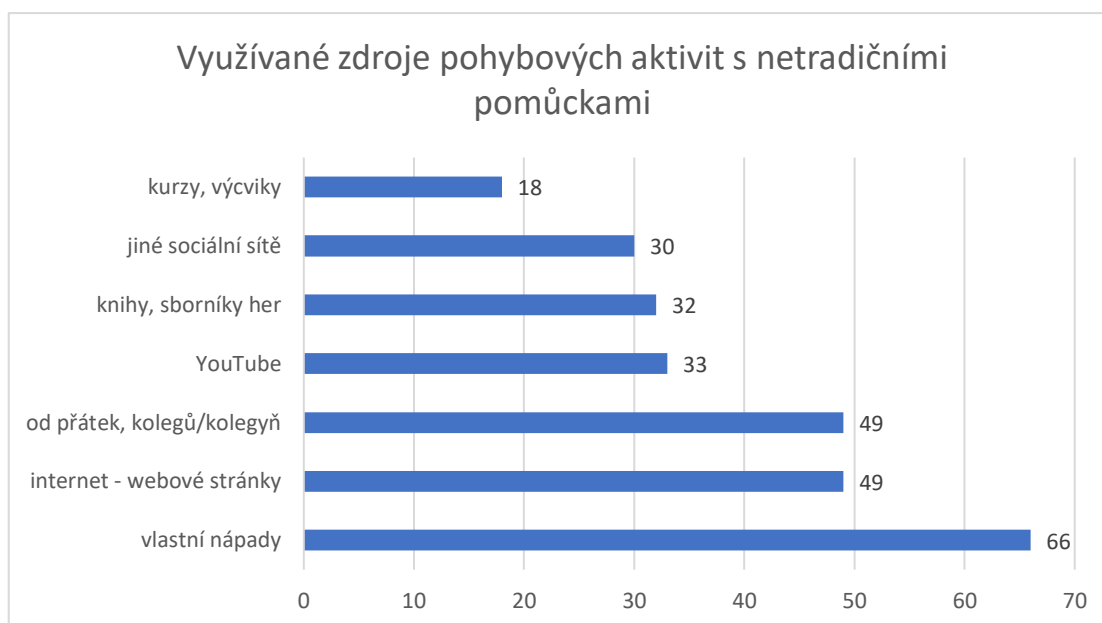

Graf 8 - Způsoby získávání netradičních pomůcek, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 12 *Odkud čerpáte inspiraci na pohybové aktivity s netradičními pomůckami? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.*

Dvanáctá otázka spadá pod čtvrtou dílčí výzkumnou otázku a zjišťuje odpověď na první polovinu z ní, tedy odkud učitelé a učitelky čerpají inspiraci na pohybové aktivity s netradičními pomůckami. Tato otázka byla umístěna ve druhé části dotazníku a počet odpovědí byl omezen maximálně na tři. Mezi návrhy odpovědí spadalo: internet – webové stránky, YouTube, jiné sociální sítě, knihy a sborníky her, vlastní nápady, nápady od přátel, kolegů/kolegyň, kurzy a výcviky a „Jiné“.

Nejvíce respondentů zvolilo odpověď „vlastní nápady“, celkem 66 pedagogů (67,3 %). Další dvě varianty zvolilo stejný počet respondentů, tedy 49 (50,0 %), přičemž šlo o „internet – webové stránky“ a „nápady od přátel, kolegů/kolegyň“. S 33 respondenty (33,7 %) následuje odpověď „YouTube“, dále „knihy a sborníky her“ (32 respondentů – 32,7 %), „jiné sociální sítě“ (30 respondentů – 30,6 %) a „kurzy, výcviky“ (18 respondentů – 18,4 %). Výsledky zobrazuje graf č. 9.

Graf 9 - Využívané zdroje pohybových aktivit s netradičními pomůckami, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 13 *Doporučili byste mi konkrétní zdroj? Prosím uveďte ho níže.*

Tato otázka doplňuje otázku dvanáctou a spolu s ní odpovídá na čtvrtou dílčí výzkumnou otázku – odkud učitelé čerpají inspiraci. Otázka byla otevřená a nacházela se ve druhé části dotazníku. I když byla nastavená jako povinná, část respondentů se odpovědi vyhnula pomocí odpovědi, která na otázku neodpovídala tak, jak bylo zamýšleno.

Mezi odpověďmi, které byly získány, bylo také 5x „nevím“, 4x nebyla odpověď žádná (vložené písmeno, tři tečky atd.), 3x „zdroje nemám“ a 2x „ne“. Také se často objevovaly příklady nekonkrétních zdrojů. Tedy 9x Pinterest, 8x internet, 7x FaceBook, 6x vlastní nápady (kde jeden respondent uvedl, že čerpá z výchovy vlastních dětí), 5x YouTube, 1x montessori online stránky, 1x Instagram a 2x knihy. Dalším druhem uvedených zdrojů byly zdroje, které souvisí s konkrétními osobami učitelů a učitelek. Uveden byl vlastní pedagogický deník ze střední školy, soukromá skupina s bývalými spolužačkami z VOŠ či 2x konzultace s kolegyň.

Další uvedené zdroje mohou být inspirací pro další pohybové aktivity s netradičními pomůckami:

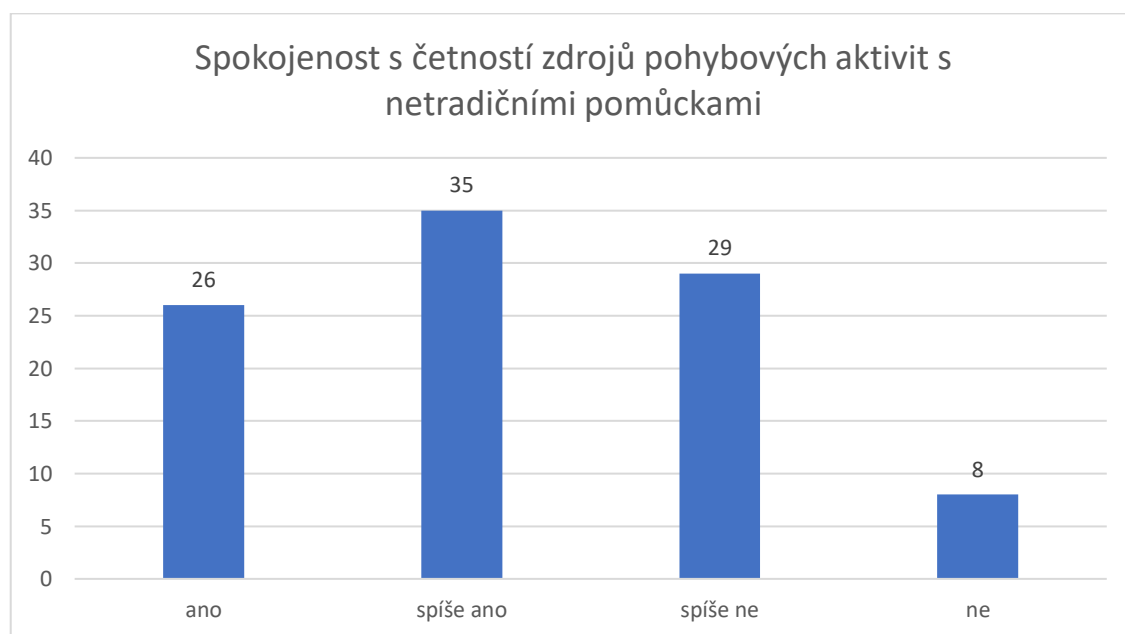
- kurz PhDr. Evy Jenčkové, CSc.
- kurz cvičení s overbally
- facebooková skupina Učitelky MŠ sobě
- instagramový profil „chlapzeskolky“ (3x)
- webová stránka cvicimesdetmi.cz
- webová stránka Barevné kamínky (hrajeme-si.cz)
- videa Cvičení s Dádou Patrasovou
- ČT Edu
- časopis Informatorium
- časopis Pohyb je život
- výukové materiály Pohádka nás naučí
- publikace, semináře a metodiky PORTÁL
- Předškoláci v Pohybu (Volfová, Kolovská) (2x)
- Když se řekne rozcvička (Ottomanská)
- Hry s padákem (Dvořáková)
- Hrajeme si s padákem (E. Hurdová)
- Cvičíme Taj-či s dětmi (L. Ryšavá)
- Pohybové hrátky (H. Volfová)
- Pohybové cvičení (H. Volfová)
- Pohybové hry dětí předškolního věku (Z. Jukličková-Krestovská)
- Náměty na cvičení pro děti předškolního věku (H. Janošková, H. Šeráková, I. Kouřilová)

Otázka č. 14 *Myslíte, že je počet dostupných zdrojů na tyto aktivity dostačující? (viz otázka 12)*

Čtrnáctá otázka byla poslední otázkou druhé části dotazníku a zjišťovala spokojenost pedagogů s počtem zdrojů na pohybové hry s netradičními pomůckami. Byla tedy opět rozvíjející otázkou na čtvrtou dílčí výzkumnou otázku. Zde bylo

možno odpovédět jednou ze čtyř předem určených možností („ano“, „spíše ano“, „spíše ne“ a „ne“).

Graf č. 10 ukazuje, že největší část respondentů odpovědělo, že je s množstvím zdrojů spíše spokojeno („spíše ano“, 35 respondentů – 35,7 %). Dále 29 respondentů odpovědělo, že spíše není spokojeno („spíše ne“, 29,6 %), 26 respondentů je spokojeno („ano“, 26,5 %) a 8 respondentů není spokojeno („ne“, 8,2 %). Vychází tedy, že 62,2 % respondentů je nebo spíše je spokojeno.

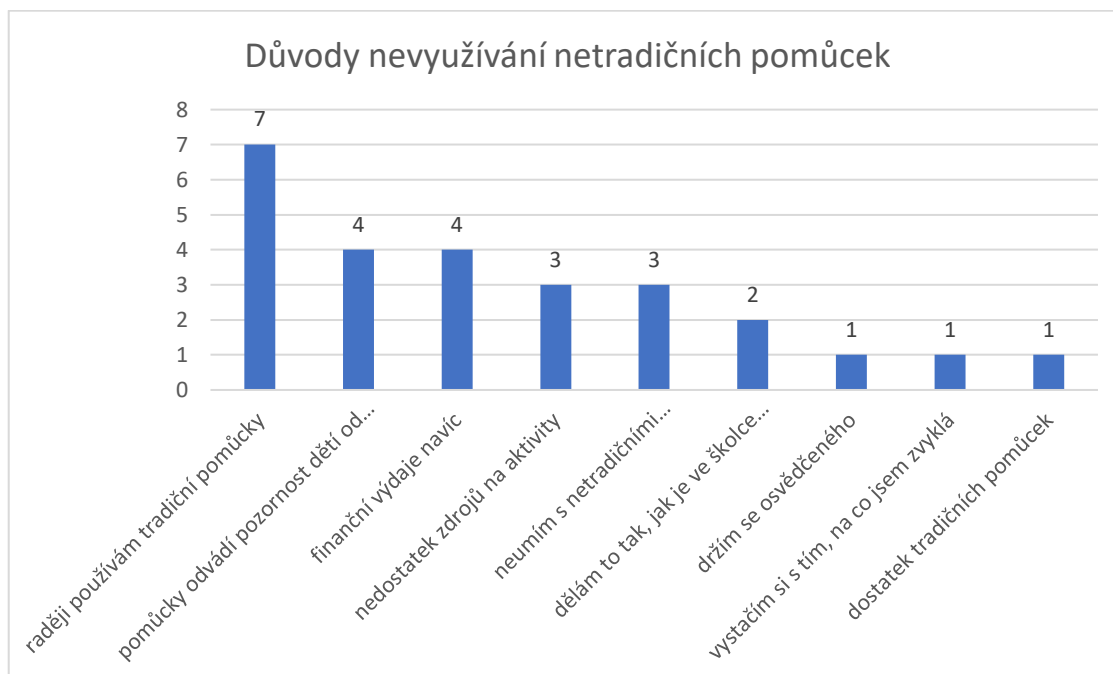

Graf 10 - Spokojenost s četností zdrojů pohybových aktivit s netradičními pomůckami, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 15 *Z jakého důvodu nepoužíváte netradiční pomůcky v pohybových aktivitách? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.*

Otázka č. 15 byla jedinou otázkou třetí části dotazníku, kterou vyplňovalo pouze 14 dotazovaných. Důvodem byl předpoklad, že aby mohl respondent tuto otázku vyplnit, musel v otázce č. 5 odpovědět, že netradiční pomůcky v pohybových aktivitách nepoužívá. Otázka byla omezená na výběr maximálně tří odpovědí z nabídky (popřípadě na doplnění v sekci „Jiné“) a dotazovala se na důvod, proč netradiční pomůcky respondenti do pohybových aktivit nezařazují. To mělo vést k zodpovězení druhé části třetí dílčí výzkumné otázky – Proč učitelé/učitelky používají nebo nepoužívají netradiční pomůcky v rámci pohybových aktivit?

Výsledky patnácté otázky viz graf č. 11: 7x „raději používám tradiční pomůcky“ (50,0 %), 4x „pomůcky odvádí pozornost dětí od aktivity“ (28,6 %), 4x „finanční výdaje navíc“ (28,6 %), 3x „nedostatek zdrojů na aktivity“ (21,4 %), 3x „neumím s netradičními pomůckami pracovat“ (21,4 %), 2x „dělám to tak, jak je u nás ve školce zvykem“, 1x „držím se toho, co mám osvědčené“ (7,1 %), 1x „vystačím si s tím, na co jsem zvyklá“ (7,1 %) a 1x „mám k dispozici mnoho tradičních pomůcek“ (7,1 %).

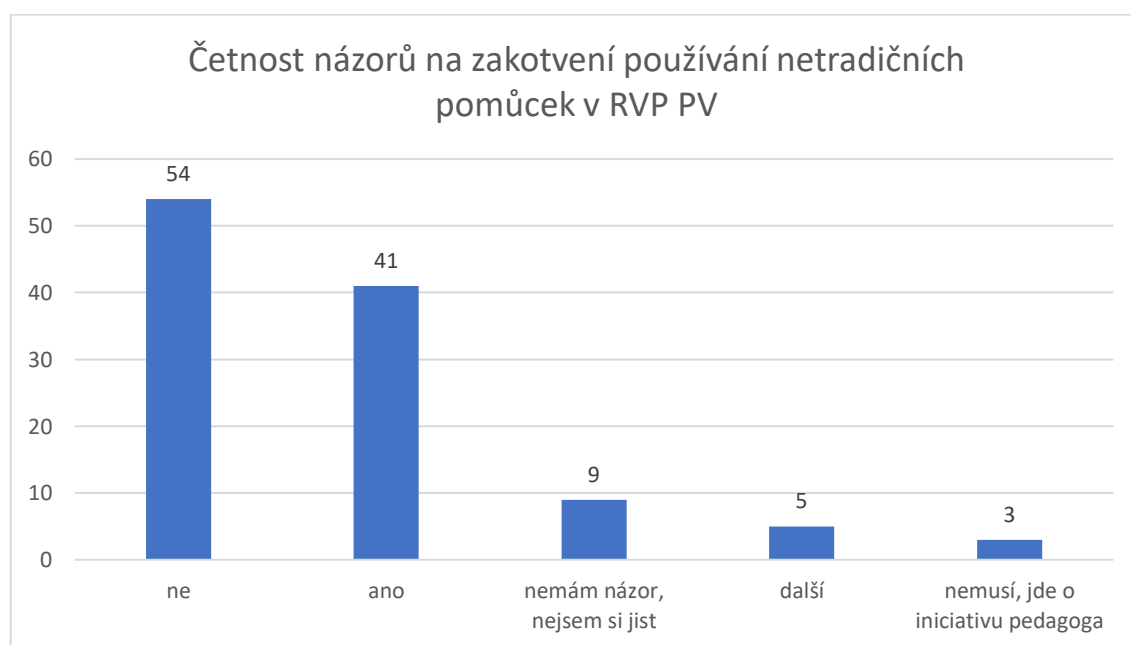
Graf 11 - Důvody nevyužívání netradičních pomůcek, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 16 *Mělo by být, dle Vašeho názoru, používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách zakotveno v RVP PV?*

Šestnáctá otázka otevírala čtvrtou a zároveň poslední část dotazníku, která byla určena pro všechny respondenty, ať netradiční pomůcky využívají nebo nikoliv. Dotazovala se, zda by mělo být používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách zakotveno v RVP PV a jejím cílem tak bylo zjistit, jak tuto problematiku vnímají pedagogové, čímž docházelo k doplnění hlavní výzkumné otázky „Jakým způsobem jsou zařazovány netradiční pomůcky do mateřských škol?“.

Možnosti odpovědí, které byly nabídnuty, byly omezené pouze na „ano“, „ne“ a „Jiné“, což vedlo k nespočtu vložených názorů do složky „Jiné“ a tím se odpovědi staly více nepřehlednými. Pro lepší přehlednost budou velmi podobné odpovědi spojeny do jedné kategorie.

Podle 54 pedagogů by používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách nemělo být zakotveno v RVP PV („ne“, 48,2 %), podle 41 respondentů by být zařazeno mělo („ano“, 36,6 %). Dále 9 respondentů nemá názor, nebo si není jisto (8,0 %), 3 respondenti jsou toho názoru, že by zakotveny být nemusely, protože jde pouze o iniciativu pedagoga (2,7 %), 2 respondenti se domnívají, že by netradiční pomůcky zakotveny být měly, ale ne s povinností s nimi pohyb realizovat, nebo s podmínkou, aby mateřská škola měla pomůcky k dispozici (1,8 %), 2 respondenti uvádí, že by to mohlo být doporučeno, aby se s možností pedagogové vůbec seznámili (1,8 %) a jeden respondent uvádí, že by spíše doporučil zařazení pravidelného cvičení, obzvláště zdravotní cviky (1,0 %). Výsledky si můžete prohlédnout v následujícím grafu č. 12.

Graf 12 - Četnost názorů na zakotvení používání netradičních pomůcek v RVP PV, zdroj: vlastní tvorba

Otázka č. 17 *Co Vás vede k tomuto názoru? (viz otázka 16)*

Následující sedmnáctá otázka přímo navazovala na předchozí šestnáctou otázku. Byla opět umístěna ve čtvrté části dotazníku a ptala se respondentů na důvod, který je vedl k předchozí odpovědi, tedy proč si myslí, že by používání netradičních pomůcek mělo či nemělo být zakotveno v RVP PV. Znovu se jednalo o otázku otevřenou.

Uvedené důvody, proč respondenti uvedli, že by používání netradičních pomůcek mělo být zakotveno v RVP PV:

- zpestření pohybu, oživení
- motivace ke sportu, zvýšení zájmu dětí
- pokaždé jiné cvičení, různorodost
- rozšíření znalostí a zážitků dětí, rozvoj fantazie a tvořivosti (díky nekonkrétnímu účelu pomůcky)
- inspirace pro učitelky a učitele, případně povzbuzení pro učitelky a učitele, kteří by nebyli dosti kreativní
- pomoc pro vznik nových materiálů a podkladů pro práci, také pro větší sdílení mezi kolegy z různých mateřských škol, pro sjednocení postupů
- opora při zavádění pohybových aktivit s netradičními pomůckami
- dobrá dostupnost pomůcek, poznání nových materiálů, jejich další využívání
- léta praxe v mateřské škole
- motivace pro mateřskou školu tyto pomůcky do tříd pořídit

Nejčastěji zmiňovanými důvody byla motivace dětí, různorodost a pomoc pro vznik nových materiálů pro práci.

Uvedené důvody, proč respondenti uvedli, že by používání netradičních pomůcek nemělo být zakotveno v RVP PV:

- možnost učitelky/učitele samostatně volit aktivity, dobrovolnost aktivit
- povinnost by byla svazující, pokud nemá pedagog chuť a znalosti na to netradiční pomůcky používat, bylo by to kontraproduktivní

- netradiční pomůcky by ztratily své „kouzlo“, pokud by jejich používání bylo povinné
- rozvoj učitelky (učitele) a její fantazie, kreativity by byla omezena
- není to nutné, jiných možností je mnoho
- jedná se o rozhodnutí pedagoga
- neznalost a nezkušenost by spíše napáchala škody
- neochota pedagoga pomůcky používat z estetických či hygienických důvodů, bezpečnost
- jednalo by se o zbytečnou byrokracii, zbytečné omezení
- hůře by se aktivity přizpůsobovaly dětem na míru
- vzdělávací nabídka v oblastech RVP PV je dostačující

Nejčastěji zmiňovanými důvody bylo omezení možností učitelky, nepodstatnost zařazení, zbytečné svazování možností a konstatování situace, že volba je na učitelce či učiteli, který se má rozhodnout sám, co v rámci pohybových aktivit bude využívat.

Otázka č. 18 *Chtěli byste něco doplnit k tématu netradičních pomůcek?*

Poslední otázka, která byla v dotazníku obsažena, věnovala respondentům volný prostor, kde se mohli vyjádřit k tématu netradičních pomůcek využívaných v pohybových hrách, pokud by předchozí otázky dostatečně nepokryly celé téma. Nacházela se ve čtvrté části dotazníku a nebylo povinné na ni odpovědět.

Většina respondentů možnost nevyužila (97 respondentů). Zajímavý podnět uvedla jedna respondentka, která napsala, cituji: *„Bylo by dobré, kdyby se například mohly sejít učitelky ze přátelených MŠ a udělat si například aktivní „náslech“ v nějaké herně či tělocvičně, kde by se vzájemně inspirovaly a vyzkoušely si, co má někdo jiný již osvědčené.“* Druhá respondentka se vyjádřila, že používání netradičních pomůcek je pro děti dobré, neboť se jim rozvíjí fantazie, zručnost a obratnost. Také se zde objevil názor, že učitelé většinou umí improvizovat a pracovat s tím, co daná situace přinese, a reagovat na aktuální situaci. Z toho důvodu by využití netradičních pomůcek pro učitele neměl být problém. Dalších pět odpovědí odkazovalo na pozitivní vztah respondenta i dětí k netradičním pomůckám a na příjemnou změnu

v zaseté rutině, kterou přinášejí. V neposlední řadě přibyla zmínka o další pomůcce, kterou respondent využívá, a to o trojúhelníku Pikler.

Jedinou negativní odpovědí bylo upozornění na nevysvětlení pojmu „netradiční pomůcky“ v úvodu. Jedná se však nejspíše o nepozornost respondenta, neboť jak pojmu „tradiční“ tak „netradiční pomůcky“ byl věnován celý odstavec na začátku dotazníku. Několik odpovědí bylo naopak velmi pozitivních. Dva respondenti reagovali na sestavení dotazníku, který nazvaly stručným a velmi dobře zpracovaným. Také jedna odpověď obsahovala závěr, že téma práce bylo pro respondenta inspirací a vedlo ho k zamyšlení nad zařazením netradičních pomůcek do výuky.

5 Diskuze

Tato část práce bude věnována diskuzi o získaných výsledcích. Dále budou výsledky porovnány s teoretickými východisky, bude zhodnoceno, zda byly zodpovězeny výzkumné otázky a zda byl naplněn hlavní i dílčí cíl práce.

V rámci dotazníkového šetření bylo sebráno mnoho dat, která měla odrážet momentální stav v mateřských školách v Praze v závislosti na používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách. Získané odpovědi byly dostačující a společně vykreslily obraz současné situace na přesvědčivé úrovni. Z celkového počtu 112 respondentů 87,5 % uvedlo, že netradiční pomůcky v pohybových aktivitách využívá. Následně se vyjádřilo, jak často, z jakého důvodu a jaké pomůcky využívají. Také byli dotázáni, kde pomůcky shánějí a odkud čerpají inspiraci na aktivity, tedy jaké zdroje využívají. Stejně tak bylo zjištěno, co pedagogy vede k tomu, netradiční pomůcky do pohybových aktivit nezařazovat. Navíc byla všem dotazovaným položena otázka, zda by používání netradičních pomůcek zakotvili v RVP PV a co je k jejich názoru vede. Díky zjištěným informacím byl naplněn jak hlavní cíl práce, tedy bylo zmapováno a analyzováno využívání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách v mateřských školách v Praze, tak cíl dílčí, tedy bylo nahlédnuto do problematiky zdrojů, které jsou pedagogům k dispozici. Byla zjištěna jejich spokojenost s množstvím zdrojů a také jaké zdroje by doporučili dalším pedagogům.

Pro dosažení cílů byla stanovena jedna hlavní a čtyři dílčí výzkumné otázky. Sběrem dat z dotazníkového šetření bylo postupně na tyto otázky odpovězeno, odpovědi na jednotlivé otázky jsou k nalezení v kapitole Výsledky.

Díky otázkám č. 8 („Jaké netradiční pomůcky používáte v pohybových aktivitách nejčastěji?“) a č. 9 („Jaké netradiční pomůcky mají děti u Vás ve třídě nejraději?“) můžeme porovnat, jestli jsou oblíbené netradiční pomůcky dětí používány nejčastěji, či jestli pedagogové preferují používání jiných netradičních pomůcek. Nejvíce oblíbenou netradiční pomůckou dětí byl určen padák (55 respondentů). Ten využívá nejčastěji 63 pedagogů. Na druhém místě poté papírové koule (44 respondentů), které jsou využívány 59 pedagogy. Třetí nejoblíbenější pomůckou se stala PET víčka (14 respondentů), která používá 26 pedagogů. Čísla

tedy více méně odpovídají, můžeme říci, že pedagogové často používají netradiční pomůcky, které mají děti v oblibě. Obecně však čísla všech oblíbených pomůcek klesla oproti číslům pomůcek využívaných. Můžeme tedy předpokládat, že kdyby byly využívány více oblíbené netradiční pomůcky, mohla by být motivace dítěte do pohybu větší. Nesmí tím však docházet k omezení výběru pomůcek, v tomto případě je na místě zvolit vhodnou motivaci, která dítě nadchne.

Když spojíme výsledky otázky č. 4 („Jak často pohybové aktivity – rušnou, průpravnou a závěrečnou část – zařazujete?“) a otázky č. 5 („Využíváte netradiční pomůcky při pohybových aktivitách?“), získáme zajímavé údaje. Po zprůměrování počtu dní v týdnu, kdy zařazují pohybovou aktivitu pedagogové, kteří zařazují netradiční pomůcky, získáme číslo 4,245 (kdy jeden den = 1). Při stejném postupu dostaneme u pedagogů, kteří netradiční pomůcky nezařazují, číslo 3,929. Z toho vyplývá, že v průměru častěji zařazují pohybové aktivity respondenti používající netradiční pomůcky. Dalo by se tedy dále uvažovat, jestli zařazení netradičních pomůcek má vliv na četnost pohybových aktivit v rámci týdne.

Další zjištění, která díky šetření byla získána, se týkají neznalosti problematiky netradičních pomůcek. Čtyři respondenti uvedli, že by bylo potřeba více se s problematikou seznámit, proškolit se. Sami by takovou možnost uvítali. Také se objevil názor, že pomůcky v mateřských školách nejsou a nejsou na ně poskytovány finance. To potvrzuje i počet odpovědí „jednalo by se o finanční výdaje navíc“ v otázce „Z jakého důvodu nepoužíváte netradiční pomůcky v pohybových aktivitách?“ Tento důvod uvedli 4 ze 14 respondentů. Také 14 pedagogů uvedlo, že pomůcky do svých tříd pořizují z vlastních financí. Tyto odpovědi ukazují na to, že ne vždy jsou podmínky pro využívání netradičních pomůcek příznivé. Vyplývá z nich však také to, že učitelky nemusí být seznámeny se všemi druhy netradičních pomůcek, neboť za netradiční pomůcku můžeme označit i předměty denní potřeby, které máme k dispozici, jak je více specifikováno v kapitole Pomůcky pro pohybové činnosti.

Ve zmíněné kapitole Pomůcky pro pohybové činnosti jsou blíže specifikovány a vyjmenovány netradiční pomůcky, které lze v mateřských školách využívat. Výzkum však umožnil respondentům uvést mnoho dalších pomůcek, které pedagogové využívají. Tím došlo k obohacení o nové a někdy nečekané možnosti.

Byla tím potvrzena myšlenka, která tvrdí, že jako pomůcka se dá využít opravdu cokoliv. Mezi nově zmíněné netradiční pomůcky spadá štětec, bačkory, plyšové hračky, židle, papírové ubrousky, knihy a další.

V průběhu vyhodnocování výsledků bylo zjištěno několik chyb, které se v dotazníku vyskytly, a tím vyhodnocování ztížily. K jejich odhalení při sestavování dotazníku ani při průběhu předvýzkumu nedošlo. Prvním z problémů bylo vyhýbání se odpovědím, i když byly povinné. K tomu docházelo u otázek otevřených, kde respondenti odpověděli tečkou či jedním písmenem. Dále by u některých otázek bylo vhodné zařadit možnost „možná“. V těchto případech byla uvedena odpověď „Jiné“, která byla hojně využívána a způsobila nepřehlednost odpovědí a vyžadovala delší dobu na zpracování. Příkladem vhodné otázky pro zařazení pole „možná“ je otázka šestnáct. Poslední problém nastal v představě o tom, co netradiční pomůcky jsou a co nejsou. Oba pojmy „netradiční pomůcky“ a „tradiční pomůcky“ byly vysvětleny hned v úvodu práce. Pro lepší přehlednost byla definice oddělena od úvodního textu. I přes to někteří respondenti uváděli pomůcky, které byly považovány za tradiční. Také do závěrečné otázky ponechané pro komentář respondenta byla vepsána poznámka, že by bylo vhodné pojmy popsat a rozlišit, i když tomu tak bylo a respondent si tohoto faktu nevšiml.

Pozitivním vlivem této práce bylo ovlivnění respondenta, který uvedl, že ho dotazník inspiroval k zvážení zařazení netradičních pomůcek do výuky. Za další využití práce by mohlo být považováno vytvoření webového rozhraní se získanými zdroji, které respondenti uvedli v otázce č. 13 („Doporučili byste mi konkrétní zdroj?“). Zdroje by tak byly přístupné každému, kdo by se je pokusil najít, a tím by se zčásti vyhovělo přáním mnoha pedagogů, kteří se v otázce č. 17 („Co Vás vede k tomuto názoru?“) vyjádřili, že by zakotvení práce s netradičními pomůckami v RVP PV mohlo pomoci vzniku více zdrojů k práci s danými pomůckami. O nové zdroje by se nejednalo, dostaly by se však do většího povědomí učitelek a učitelů.

6 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala pohybovým aktivitám s netradičními pomůckami v mateřské škole. Uvedla jsem soudobé znalosti o problematice a pomocí výzkumu jsem sesbírala data o současném stavu v mateřských školách v Praze. Cílem práce bylo zmapovat a analyzovat využívání netradičních pomůcek v pohybové aktivitě v pražských mateřských školách. Tento cíl byl naplněn díky zmíněným sesbíraným datům pomocí dotazníkového šetření.

Šetření proběhlo v podobě online dotazníku, který byl rozeslán pomocí e-mailové adresy do konkrétních tříd a konkrétním ředitelkám mateřských škol s prosbou o rozeslání pedagogům a později byl vložen i na sociální síť Facebook. Celkem bylo získáno 112 odpovědí, které byly zpracovány a znázorněny pomocí grafů a tabulek.

Netradiční pomůcky v pohybových aktivitách využívá 87,5 % dotázaných respondentů, přičemž nejčastěji používanými a zároveň dětmi nejoblíbenějšími pomůckami jsou padák a papírové koule. Nejvíce pedagogů netradiční pomůcky zařazuje párkrát do týdne (44,9 %) a jejich dvěma nejčastějšími důvody pro volbu daných pomůcek jsou: oživení pohybových činností a zvýšení zájmu dětí o pohyb. Více než polovina respondentů je nebo spíše je spokojená s momentálním stavem zdrojů. Také byly uvedeny konkrétní zdroje, které mohou být využity pro další práci. Vytvoření webového rozhraní se zmíněnými zdroji by mohlo být dalším krokem, kterým by se dalo navázat na výsledky tohoto výzkumu. Také by to zajisté bylo přínosem dalším pedagogům, kteří zdroje pro svou práci s netradičními pomůckami hledají, a zde by našli přehledný souhrn. Na tomto místě by mohli nejen čerpat inspiraci, ale také poskytnout své vlastní nápady a ověřené prameny.

Jako doporučení do praxe bych uvedla zvážení možnosti zařazení netradičních pomůcek do pohybových aktivit. Pomůcky přinášejí mnoho výhod, děti motivují a činnost zpestřují. Také bych podpořila růst různorodosti pomůcek, které se využívají. Zařadit a použít se dá opravdu cokoliv a proměnlivost pomůcek může podtrhnout téma týdne i rozšířit dětskou zvědavost. Proto by bylo na škodu nezkusit zařadit i pomůcky a předměty denní potřeby, které máme k dispozici.

Literatura

- Allen, K. E., & Marotz, L. (2008). *Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let: rádci pro rodiče a vychovatele*. Praha: Portál.
- Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015a). *Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo uět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Edika.
- Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015b). *Školní zralost: Co by dítě mělo umět před vstupem do školy*. Brno: Edika.
- Blahutková, M. (2007). *Psychomotorika*. Brno: Masarykova univerzita.
- Disman, J. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
- Dvořáková, H. (2006). *Pohybové činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Dvořáková, H. (2011). *Pohybem a hrou rozvíjíme osobnost dítěte*. Praha: Portál.
- Gavora, P. (2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
- Jucovičová, D., & Žáčková, H. (2014). *Je naše dítě zralé na vstup do školy?* Praha: Grada.
- Klindová, L., & Rybářová, E. (1974). *Vývojová psychologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Kolláriková, Z., & Pupala, B. (2001). *Předškolná a elementárna pedagogika*. Praha: Portál.
- Krejčířová, D., & Langmeier, J. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Kropáčková, J., & Splavcová, H. (2017). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání: Od jara do léta*. Praha: Raabe.
- Kucharská, A., & Švancarová, D. (2017). *Bezstarostné roky?* Brno: Edika.
- Kulhánková, E. (2011). *Cvičíme pro radost*. Praha: Portál.
- Kutálková, D. (2005). *Vývoj dětské řeči krok za krokem*. Praha: Grada.

- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie 2., aktualizované vydání*. Praha: Grada Publishing.
- Měkota, K., & Cuberek, R. (2007). *Pohybové dovednosti - činnosti - výkony*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Mertin, V., & Gillernová, I. (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál.
- Novotná, N., Vladovičová, N., & Palovičová, J. (2013). *Kreativně, estetické a psychomotorické pohybové činnosti*. Banská Bystrica: Belianum.
- Opravilová, E., & Gebhartová, V. (2011). *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál.
- Ottomanská, V. (2019). *Když se řekne rozcvička: pohybové aktivity pro předškolní děti*. Praha: Portál.
- Petrů-Kicková, P. (2017). *Poznáváme, hýbeme se a tvoříme*. Praha: Portál.
- Průcha, J., & Kořátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika*. Praha: Portál.
- Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál.

Internetové zdroje

- Culková, D., & Francová, L. (červen 2020). Sonda do pohybové aktivity dětí ve státních mateřských školách, lesních školách a v dětských lesních klubech. *Tělesná kultura*, stránky 16-25. Načteno z *Tělesná kultura*: 10.5507/tk.2020.008
- Gray, P. (19. listopad 2008). The Value of Play I: The Definition of Play Gives Insights. *Psychology Today*.
- Kupcová, M. (25. 6. 2004). *Metodický portál RVP.CZ*. Načteno z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/12/pohybove-cinnosti-v-materske-skole.html>

- Ministerstvo školství, m. a. (6. Duben 2022). *Výběr z adresáře škol a školských zařízení*. Načteno z Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://stistko.uiv.cz/registr/vybskolrn.asp>
- Sigmund, E. (září 2018). Pohybové hry: Zábavný prostředek rozvoje rychlosti, obratnosti a zdatnosti. *Metodické listy: Samostatná příloha časopisu Sokol*, str. 1.
- Splavcová, H., & Vatalová, J. (24. Srpen 2021). *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. Načteno z msmt.cz: <https://www.msmt.cz/file/56051/>
- Šeráková, H., Vrbas, J., Jonášová, D., & Němčanská, A. (14. 4 2021). Psychomotorika nejen pro děti. Brno, Jihomoravský kraj, Česká republika.

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník.....	I
Příloha B: Seznam grafů.....	VIII
Příloha C: Seznam tabulek.....	IX

Přílohy

Příloha A: Dotazník

Sekce 1 ze 4

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Marková a studuji na Univerzitě Hradec Králové. Má bakalářská práce si klade za cíl prozkoumat, jaký je stav využívání netradičních pomůcek při pohybových aktivitách v pražských mateřských školách. Vyplněné údaje jsou ukládány anonymně a poslouží pouze pro výzkumné účely této práce.

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který věnujete tomuto dotazníku.

Definování rozdílu tradičních a netradičních pomůcek

Netradiční pomůcky: předměty, které nebývají typicky používány při cvičení (kelímky, PET lahve a víčka, papírové koule, noviny, koberečky...), neboli předměty denní potřeby.

Tradiční pomůcky: náčiní, které se v tělocvičně běžně používá (jako např. míče, lavičky, švihadla, lano, obruče...).

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

2. Kolik je Vám let?

- a) do 20 let
- b) 21–35 let
- c) 36–50 let

d) 51 a více let

3. Jaká je délka Vaší praxe v mateřské škole?

a) do 2 let

b) 3–5 let

c) 6–15 let

d) 15 a více let

4. Jak často pohybové aktivity (rušnou, průpravnou a závěrečnou část) zařazujete?

a) každý den

b) cca 4x týdně

c) cca 2x týdně

d) cca 1x týdně

e) jiné

.....
.....

5. Využíváte netradiční pomůcky při pohybových aktivitách?

a) ano

b) ne

Sekce 2 ze 4

6. Jak často netradiční pomůcky zařazujete do pohybových aktivit?

a) při každém cvičení

b) párkrát do týdne

c) jednou za týden

d) párkrát za měsíc

e) jednou za měsíc

f) párkrát do roka

g) jiné

.....
.....

7. Jaké netradiční pomůcky používáte v pohybových aktivitách?

- a) PET víčka
- b) PET lahve
- c) kelímky
- d) kolíčky
- e) noviny
- f) padák
- g) papírové koule
- h) koberečky
- i) deky a polštáře
- j) přírodní materiály
- k) peříčka
- l) klubíčka (např. provázku, vlny)
- m) houbičky, drátěnky
- n) dětmi vytvářené pomůcky
- o) jiné

.....
.....

8. Jaké netradiční pomůcky používáte v pohybových aktivitách nejčastěji?

Vyberte MAXIMÁLNĚ 5 pomůcek.

- a) PET víčka
- b) PET lahve
- c) kelímky
- d) kolíčky
- e) noviny

- f) padák
 - g) papírové koule
 - h) koberečky
 - i) deky a polštáře
 - j) přírodní materiály
 - k) peříčka
 - l) klubíčka (např. provázku, vlny)
 - m) houbičky, drátěnky
 - n) dětmi vytvářené pomůcky
 - o) jiné
-
-

9. Jaké netradiční pomůcky mají děti u Vás ve třídě nejraději?

- a) PET víčka
 - b) PET lahve
 - c) kelímky
 - d) kolíčky
 - e) noviny
 - f) padák
 - g) papírové koule
 - h) koberečky
 - i) deky a polštáře
 - j) přírodní materiály
 - k) peříčka
 - l) klubíčka (např. provázku, vlny)
 - m) houbičky, drátěnky
 - n) dětmi vytvářené pomůcky
 - o) jiné
-
-

10. Z jakého důvodu používáte netradiční pomůcky v pohybových aktivitách?

Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.

- a) motivace dětí
- b) hodí se k tématu týdne
- c) dobrá dostupnost
- d) oživení pohybových činností (nové prvky)
- e) rozvoj koordinace při práci s novými předměty
- f) zvýšení zájmu dětí o pohyb
- g) jiné

.....

.....

11. Kde netradiční pomůcky sháníte? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.

- a) přinesou je děti (po prosbě od učitelky)
- b) nakoupí je učitelka z financí mateřské školy
- c) nakoupí je učitelka z vlastních peněz
- d) učitelky je sbírají v průběhu roku
- e) vlastní výroba
- f) jiné

.....

.....

12. Odkud čerpáte inspiraci na pohybové aktivity s netradičními pomůckami?

Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.

- a) internet – webové stránky
- b) YouTube
- c) jiné sociální sítě
- d) knihy, sborníky her
- e) vlastní nápady
- f) od přátel, kolegů/kolegyň

g) kurzy, výcviky

h) jiné

.....
.....

13. Doporučili byste mi konkrétní zdroj? Prosím uveďte ho níže.

.....
.....

**14. Myslíte, že je počet dostupných zdrojů na tyto aktivity dostačující?
(viz otázka 12)**

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

Sekce 3 ze 4

**15. Z jakého důvodu nepoužíváte netradiční pomůcky v pohybových
aktivitách? Vyberte MAXIMÁLNĚ 3 možnosti.**

a) nedostatek zdrojů na aktivity

b) raději používám tradiční pomůcky

c) neumím s netradičními pomůckami pracovat

d) pomůcky odvádí pozornost dětí od aktivity

e) finanční výdaje navíc

f) jiné

.....
.....

Sekce 4 ze 4

16. Mělo by být, dle Vašeho názoru, používání netradičních pomůcek v pohybových aktivitách zakotveno v RVP PV?

- a) ano
- b) ne
- c) jiné

.....

.....

17. Co Vás vede k tomuto názoru? (viz otázka 16)

.....

.....

18. Chtěli byste něco doplnit k tématu netradičních pomůcek?

.....

.....

Děkuji za Váš čas, který jste strávili vyplňováním dotazníku.

Příloha B: Seznam grafů

Graf 1 - Délka praxe respondentů.....	29
Graf 2 - Četnost zařazení pohybové aktivity	31
Graf 3 - Četnost zařazení netradičních pomůcek do pohybové aktivity	33
Graf 4 - Využívané netradiční pomůcky	34
Graf 5 - Nejčastěji využívané netradiční pomůcky	35
Graf 6 - Nejoblíbenější netradiční pomůcky dětí.....	36
Graf 7 - Důvody využívání netradičních pomůcek v pohybové aktivitě	37
Graf 8 - Způsoby získávání netradičních pomůcek	39
Graf 9 - Využívané zdroje pohybových aktivit s netradičními pomůckami	40
Graf 10 - Spokojenost s četností zdrojů pohybových aktivit s netradičními pomůckami	42
Graf 11 - Důvody nevyužívání netradičních pomůcek	43
Graf 12 - Četnost názorů na zakotvení používání netradičních pomůcek v RVP PV	44

Příloha C: Seznam tabulek

Tabulka 1 – Pohlaví respondentů.....	27
Tabulka 2 - Věkové zastoupení respondentů.....	28
Tabulka 3 - Četnost využívání netradičních pomůcek	32